

SAYFA

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ
E- ISSN:2717-6908

(...) Keloğlan devler ülkesine giderken Iron Man gibi giyinmez mesela, uzun kılıçlı kahraman kılıcını çektiği zaman gölgelerin gücü adına, güç bende artık derken, Ya Allah Ya bismillah der benim masallarımda. İşte bütün bunları bir araya toplayıp fotoğrafın büyüğüne baktığınız zaman büyüklerin ya da küçüklerin dinledikleri masallarda karşılaştıkları kahramanların aslında ne kadar kendilerinden olduğunu fark ederek onlara benzemeye çalışmaları sayesinde hayatlarını kurtarmaktadırlar. Bundan daha büyük ve önemli etki olabilir mi sizce ?

Dosya: Doğu Edebiyatı

Söyleşi: Yusuf DURU

Yusuf Duru, Mümin Munis, Mükerrerrem Mete, Muhammet Emin Oyar, Emin Gürdamur, Ferhat Akıl, Nuray Yüksel, Fatih Özkafa, Yasin Bilgin, A. Ömer Şimşek, M. Hamza Eren, Ahmet Şimşek, Aykut Er, Eren Bal, Halil Köroğlu, Emrah Turan, Emrah Topal, Ömer Salcı, İsmail Hakkı Gezer, Yaser Yeşilyurt, Murat Akkaya, Sadi Erbek, Akif Göçmen, Davut Güner, Fatma Selin Kasarcı, Murat Öztürk

**EYLÜL
EKİM
KASIM
2020**

03

SAYFA

Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 1 Sayı: 3 Eylül-Ekim-Kasım 2020

E - ISSN: 2717- 6908

İmtiyaz Sahibi ve S. Yazı İşleri
Yasin BİLGİN

Editör
Ahmet ŞİMŞEK

Tasarım – Mizanpaj
A. Ömer ŞİMŞEK

Kapak – Çizgi
Ömer SALCI

Yazılarınız için;
sayfadergisi@gmail.com

Sosyal Medya
www.sayfadergisi.com
twitter.com/SayfaDergisi
instagram.com/sayfadergisi

Üç Aylık, Ulusal Süreli Yayın.

Ederi: 5 TL

*Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
Gönderilen yazılar, yayımlansın veya yayımlan-
masın iade edilmez.

Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Editör' den

Bu sayımızda; Unesco'nun 2006 yılında başlattığı ve dünya çapında yürüttüğü Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Projesi kapsamında tespiti yapıp kayıt altına alınan, icra ettiği sanat ve temsil ettiği ekolü yaşatan, sanatı icraya ehil Meddah unvanıyla kabul edilip, bir Türk sanatçı olarak, dünya sanatçıları listesine dâhil edilen **Yusuf Duru** ile "**Sanat ve Hayat**" üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik.

Dosyamızda; **Yasin Bilgin, A. Ömer Şimşek, M. Hamza Eren, Ahmet Şimşek** fikirleri ve araştırmalarıyla doğu edebiyatımızın önde gelen eserlerini incelediler.

Farklı çizimiyle yine **Ömer Salcı** dergimizin kapak sayfasında... **Aykut Er, Halil Köroğlu, Emrah Turan, İsmail Hakkı Gezer, Murat Öztürk, Emrah Topal** bu sayımızın şairleri.

Hikâyelerine yer verdiğimiz isimler ise; **Mümin Munis, Mükerrer Mete, Davut Güner, Fatma Selin Kasarcı.**

Sayımıza, deneme ve fikir yazılarıyla **Murat Akkaya, Yasin Bilgin, Eren Bal, Yaser Yeşilyurt**, katkıda bulundu. Mektup türü ile **Emrah Turan** bizlere günümüzde unutulmuş sevgilerin aksine hayata umutla bakmamız gerektiğini hatırlatıyor.

Yakın zamanda, dergimizin ilk sayısında sayfalarımıza taşıdığımız değerli **Asım** ağabeyimizi kaybettik. Her daim yanımızda olan **Asım** ağabeyimize Allahtan rahmet diliyoruz. Yine değerli mütefekkir **Nuri Pakdil** hocamızı da vefat yıldönümünde özlemle anıyoruz.

Tarih yazısı ile **M. Emin Oyar** tarihin en ilginç yönlerine dikkatleri çekiyor. Fotoğraf ve çizimleriyle bu sayımızda **Emin Gürdamur, Nuray Yüksel (çizim), Ferhat Akıl (minyatür), Fatih Öz-kafa (hat çizim), Yasin Bilgin, Sadi Erbek, Akif Göçmen** katkıda bulundular.

Gelecek sayıda buluşmak duasıyla...

ACIMIZ BÜYÜK!

ALLAH ADAMI: ASIM GÜLTEKİN

22 Temmuz 2020

Rahmeti Rahman'a kavuşanın arkasından veda etmek nedendir bilmem, anlamlandıramadığım bir eylem oldu her zaman... Bu durumun sanki vuslat gününe ve inancına aykırı bir yanının olduğunu düşünmüşümdür. Biz yine de vuslat inancımızı içimizde tutarak yürüdüğümüz yolda bizlere desteğini esirgemeyen Asım ağabeyimizin, her daim bizlere bir miras olarak bıraktığı birçok değeri sahiplenerek adımlarımızı atacak ve birlik içinde yol alacağız. Allah için dünya hayatını terk edenler bizlere amaçlarımızda yol aydınlığı olacaktır.

Acımız büyük! İçimizde tuttuğumuz onca hedefin zarar görmemesi adına şimdilik susuyor ve maddi anlamda bu gönül insanına veda ediyoruz... Allah seni makamların en yücesi ile mükâfatlandırsın, Allah seni aziz kılsın, Allah adamı Asım ağabey...

KUDÜS MİMARİ: NURİ PAKDİL

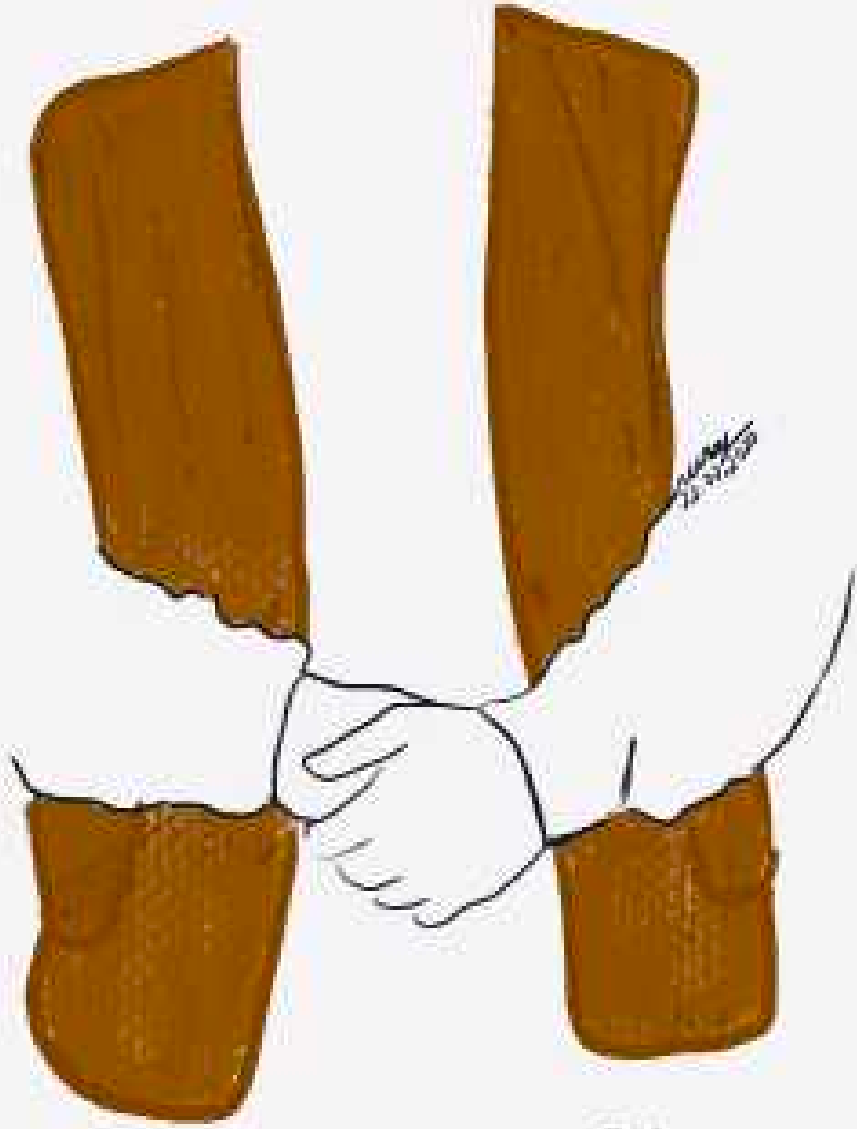
18 Ekim 2019

Hayallerimizin ötesine uzanan elleriyle her daim müdafaa ettiği Kudüs davası, bir yıl daha geçmesine rağmen mahzun... Üstadımız, Nuri ağabey yaşarken duruşuyla hissettiğin o Kudüs'ün rüzgârları içimizde esmekte. Biliyoruz ki bir yıl daha geçti, geçti ama acımız bin yıl daha Kudüs uğruna bilendi...

Nuri ağabey, senin hayatında verdiğin tüm çabayı üzerimize vazife biliyoruz. Kudüs'ün Allah için prangalarından kurtulacağı gün için öfkemizi ve kendi öz değerlerimizi bilerek yaşayacağız. Rab-bim sana rahmet etsin, Allah seni cemali ile müşerref kılsın, Kudüs Mimarı Nuri ağabey...

Çizgi: Nuray YÜKSEL

Asım Gültekin
Anısına

Aykut ER

NEREDEYİM

Yer bende olmayaydı, deprem olur muydu
Gök bende olmayaydı, şimşek çakar mıydı
Ne gök ne yer arasında bir hiç'im
On sekiz bin âlem bende, ben bende değilim

Güneş bendedir onun çün yanarım
Irmak bende onun çün sönerim
Cümle eflâk dahi mahlûktan bir zerreyim
Hem güneş hem ehli şems bende, ben bende değilim

Saki'nin elinden kadeh kadeh şarabı içerim
Saki'den olsun yeter ki! Ne olduğu farketmezim
Mey mi, meyhane mi, Saki mi sarhoş etti beni
Hem saki hem meyi hem de meyhanesi bende, ben bende değilim

Yokluk meydanında meyhane dahi bulunmaz
Kime sorayım dersen bir sual sorulmaz
Kendime bakayım dersen aynayı kimse bilmez
Hem var bende hem yok bende, ben bende değilim

Suyu tuzludur dünyanın içeni kandırmaz
Döşegi dikenli bir soluk uyulmaz
Gittiği yerden gidilmez bir murat alınmaz
Mel'un dünya dahi bende, ben bende değilim

İblis cennetten kovulunca bana geldi
Nefsinden ilim aldı talebe oldu

Cümlesini yoldan azıttı kendi beter azdı
Hem nefis bende hem şeytan bende, ben bende değilim

Ruha emir geldi gir diye Hak Teâlâ'dan
Onun çün girdi bu zindana, adı: beden
Kâfir nefis onu dahi hapsetti hemen
Hem ruh bende hem zindan beden bende, ben bende değilim

YUSUF DURU İLE SANAT VE HAYAT ÜZERİNE

Söyleşen: Ahmet Şimşek

Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun toplumumuz karşısındaki rolü ve üstlendiği görevi bir meddah olarak değerlendirir misiniz?

Tiyatro bedii bir söz söyleme sanatıdır. Diğer söz sanatlarından farkı, oyuncunun sahnede canlandığı karakter, kendi karakterinden farklı bir yapıda olabilir. Bu da canlandığı karakterin tipik özellikleri ile içimizde yaşayan, iyi ya da kötü huylarıyla bizimle birlikte hayatı sürükleyen birinin varlığından haberdar etmektir aslında toplumu. Geleneksel tiyatro da aynı kaideler üzerine bina edilir. Türk ve dünya tiyatrosunun temelinde gelenekselin varlığını ve önemini asla inkâr edemeyiz. Tüm dünya ülkelerine bakın, ülkelerinde gelişmiş ve toplumlara yön veren sanat eserlerini icra eden tüm sanatçıların geçmişle bağlantılarını rahatlıkla görebileceksiniz. Tabii modern sanatların ve son yüzyılda ortaya çıkan ve adına sanat demeye imtina edeceğimiz bazı aktivitelerin kültürümüzün içine siktikleri domates suyunu saymıyoruz.

İşte Geleneksel Türk tiyatrosu toplumun temelinde var olan ve yüzyıllar öncesinden bugüne kadar süregelen bu sanat macerasında, sanatın temellerini, insan hayatındaki önemini ve sanatla anlatılmak istenen tüm değerlerin aslında insanın uzak ya da yakın çevresinde var olduğunu hatırlatan bir aksiyon hareketidir. Geleneksel Türk Tiyatrosunu seyrettiğiniz zaman ki meddahlık olsun, orta oyunu olsun, karagöz olsun, masal olsun hangisini ele alırsanız alın mutlaka hayatımızda

unuttuğumuz bir kıssanın hatırlatıldığını, unutulmuş bir değer yeniden canlandırıldığını görürsünüz. Bu bakımdan anlatılan, icra edilen ya da gösterilen tüm geleneksel sanatların, tüm toplumlarda, aslında insanın var olan ama unuttuğu değerleri kendisine hatırlatması bakımından ziyadesi ile önemli bir yeri vardır.

Dürüstlük, güzel ahlak, güzel yaşam, doğa sevgisi gibi birçok insan hayatını şekillendiren manevi değerlerin çocuklarınıza anlatılmasının, hayatlarını nasıl etkilediğini bizlere yorumlar mısınız?

Son on ya da on beş yılımızda bir “değerler eğitimi” teranesi tutturuldu. Ahlaklı olmak, yalan

söylememek, dürüst olmak, diğerkâm olmak vesaire gibi başlıklarda çeşitli hikâyeler, kitaplar, aktiviteler, oyunlar ve benzeri anlatımlarla çocuklarımıza bu erdemleri kazandırmaya özellikle de eğitim kurumlarımızda kazandırmaya çalışıyoruz.

Aslında yaratılış itibariyle insanın fitratında olan ve doğduğu çevrede önce ailesinden, sonra da yaşadığı yakın komşularından otokontrol mekanizması dediğimiz toplu yaşama kuralları içinde bu değerleri öğrenerek büyümekte idi çocuklarımız. Lakin son, özellikle yirmi beş, otuz yıl boyunca bu millete bir çekirdek aile mefhumu dayatarak, ailede olması gereken, ailenin temel dinamiğini oluşturan, adeta tutkal vazifesini üstlenerek aileyi bir arada tutan ebeveyn diye adlandırdığımız baba, anne, dede, babaanne, nine gibi karakterlerin asli vazifelerinden uzaklaştırıldığını, onlara farklı misyonlar yüklediğini ve ne yazık ki özellikle büyük şehirlerimizde barınma evlerinin çoğaldığını görüyoruz. İşte ebeveynleri ile birlikte yaşamayan, çekirdek aile teranesi ile büyüyen, büyük aile terbiyesi içinde olmayan çocuklarımızın karakteristik bazı özellikleri gelişmemekte, eksik olmakta ve yeterli bilgi birikime sahip olmadan, yerleşmeden büyümektedirler. Rahatlıkla yalan söyleyebilmekte, büyüklerine saygıyı, küçüklerine sevgiyi bilmeden yetişmekte, yakın ya da uzak çevresinde bulunan hayvanlara karşı merhamet duygusunu hissedemeden lokal bir çevrede gelişmekte olduğu için eksik kalan yönlerini tamamlamak adına kıssalar, hikâyeler, darb-ı meseller anlatarak bu çocuklarımızın ufuk çizgi lerini biraz daha genişletmeye, hayata bakışlarını biraz daha çeşitlendirmeye çalışıyoruz. Anlattığımız kıssaları birer hikâye olarak dinlerken kıssa sonunda alınması gereken dersi açıkladığımız zaman bir müddet sonra bizi dinleyen küçük, orta yaşa ya da büyük tüm bireyler konunun ehemmiyetine müdrük olarak etraflarında gelişen olaylara daha geniş bir perspektiften bakmaya ve detaylı düşünmeye başlıyorlar. Bu bakımdan anlattığımız kıssaların, daha doğru ifadesi ile icra ettiğimiz sanatın ehemmiyeti büyüktür.

Yusuf Bey, “ölüm, diriliş, niyet ve bilinç” kavramlarının hayatınızdaki karşılığını bizlerle paylaşır mısınız?

Güzel bir soru; ÖLÜM: varoluş, yeniden diriliş. Ölmekle sona gelindiğini savunanlara şunu söylemek isterim, bir nefeste yeni bir başlangıca adım attığımızın farkına varırsanız ölüm sizin için bir son değil, taptaze bir yeniliktir. DİRİLİŞ: Sezai Karakoç ağabeyin Diriliş Nesli geliverdi aklıma. Evet, Merhum Necip Fazıl’ın Gençliğe hitabesinde söylediği gibi otuz küsur yıldır damarımdan kalemime çektiğim kanla yazdığım... diye başlayan hatırlatmalarında dikkat çektiği husustur diriliş. Kim var denildiğinde sağına ve soluna bakmadan ben varım diyebilecek bir neslin yetiştirilmesi ve bu neslin omuzlarında yükselecek olan İrfan Medeniyetinin temellerine konulacak iman makulesinin ilk adımıdır diriliş. Gözleri sürekli ufukta, beyni zehir gibi çalışırken kalbi zikrullah ile meşgul olup doğan her yeni günde yeni bir Kızılelma’yı hedefleyecek kadar asil ve mücadeleci, akıllı ve dirayetli bir neslin aldığı her nefesteki var olma kavgasıdır diriliş. NİYET: Kılıçlar kınında paslandı oğul, Müslüman Türkün nihai gayesi sürekli cihaddır. İ’layı kelimetullahdır, âleme nizam vermek gibi bir gayemiz vardı bizim eskiden. Bu nizamdan kasıt Allah ve resulünün ölçüsü doğrultusunda Adriyatik’ten Çin seddine İslam’ın gür sedası ile tekbir seslerini tüm cihana ve gök kubbeye ulaştırmaktı. İşte bu gayenin nirengi noktası niyettir. Niyet hayır, akıbet hayır der büyükler. Bizim idealimiz kutlu, cihadımız berdevam, niyetimiz halistir inşallah. BİLİNÇ: Bizi hep muasır medeniyetler seviyesine çıkmamız için dürtüklediler. İlkokuldan üniversite son sınıfa kadar kulağımıza fısıldanan muasır medeniyetler seviyesi teranesi ile büyüdük. İyi de kardeşim muasır devletlere henüz çok değil iki yüzyıl öncesine kadar kadına ne diyelim, alınır mı satılır mı, mal mıdır meta mıdır köle midir, insan mıdır, oturduğu yere oturulur mu, hazırladığı yemek yenilir mi diye kilisenin en yüksek makamı olan kardinaller seviyesinde konsiller düzenliyor, tartışmalar yapıyordu. Peki, bu devirde Müslüman Türk Topluluklarında durum nasıldı, kadın “Beyterrab” evin sahibi,

ülkenin sahibi, mülkün sahibi emanetçisi, idarecisi olarak görünüyor, Allah'ın yeryüzündeki yaratma kudretinin temsilcisi olarak tanınıyordu. İşte bu bilinç unutturuldu, alt beyin kültür yapımıza yerleştirilen eziklik bizi bilinçsizleştirdi. Geri kalmış bir medeniyetin, ilerleyen batı teknolojisi karşısında bir toplu iğne fabrikası bile olmayan bir milletin çocukları olarak bu ezikliğin ağır yükü altında bilinç teranemizin, hangi terazi kefesinde ağır geleceğini dahi bilemeden büyüdük. İşte bu terazileri alıp yere çalmak, beynimizi iki elimizin arasına alarak altından balyozlarla nurdan darbeler indirip yeniden bismillah diyebilmektir bilinç.

Hocam, masalın toplumumuz üzerindeki etkisini anlatır mısınız? Masal sadece çocukların değil de büyüklerin dünyasında da bir etkiye sahip olmalı mı?

İnsanın ruhu gözüyle ve kulağıyla beslenir. Bunu çok iyi bilen batı gözümüzü kör etmek için önce televizyonu soktu kültür dünyamızı mahvetti, sonra interneti bize hediye etti ahlakımızı çökertti. Âcizane bir çalışmamız var. Zaman zaman instagram hesabımızda yayınladığımız kelimelerin altına o kelime ile ilgili haşiyeler düşüyoruz ve imza olarak da “Gençliğin imanını internetle çaldılar” ibaresini kullanıyoruz. Hakikaten de öyledir. Sözlü bir kültürün kadim mirasını bir kenara bıraktık ve biz televizyonun kısır dünyasına, internetin iğrenç ortamına maalesef esir olduk. Masallar nesiller boyu anlatılarak miras bırakılan en önemli değerlerimizdir. Anlatılan masallardaki kahramanların yaptıkları her başarı dinleyen çocuğun dünyasına bir ufuk açmaktadır. Cesareti, fedakârlığı, dürüstlüğü, yalan söylememeyi, gözü pekliği, akıllılığı ve daha bir çok özel, önemli hasleti masallardan dinleyen çocuklar yada büyükler bu meziyetlerin kendilerinde de olmasını arzu ederek hayatlarına çeki düzen vermeye başlamaktadırlar.

Bizim masallarımızdaki kahramanlar, batı masallarındaki ya da daha doğru ifadesi ile günümüzde masal diye yutturulan mitlerdeki kahramanlar gibi olağan üstü insanlar değiller, uydurma kahramanlar hiç değiller. Keloğlan devler ülkesine giderken Iron Man gibi giyinmez mesela, uzun kılıçlı kahraman kılıcını çektiği zaman gölgelerin gücü adına, güç bende artık derken, Ya Allah Ya bismillah der benim masallarında. İşte bütün bunları bir araya toplayıp fotoğrafın büyüğüne baktığınız zaman büyüklerin ya da küçüklerin dinledikleri masallarda karşılaştıkları kahramanların aslında ne kadar kendilerinden olduğunu fark ederek onlara benzemeye çalışmaları sayesinde hayatlarını kurtarmaktadırlar. Bundan daha büyük ve önemli etki olabilir mi sizce?

Toplumun kültürel hafızasını yaşatacak faaliyetlerin önemini tecrübeleriniz ile bizlerle paylaşır mısınız?

Toplumların kendilerine has birer hafızası vardır ve bu hafıza asla unutmaz. Tarih tekerrürden ibarettir. İşte günümüzde yaptığımız faaliyetler bu hafızaya kaydedilmekte ve gelecekte top yekün bir toplumun karşısına fert bazında çıkmaktadır. Bugün atılan tohumların yarın nasıl ulu birer çınar olduğunu görüyorsak, anlatılan kıssalarda verilmek istenen derslerle yetişen bireylerin, ahlaklı, dirayetli, hamiyetli, şeametli birer fark olarak önce kendi yaşadığı topluma, sonra da insanlığa nasıl faydalı bir birey olduğunu görüyoruz. Ahlaklı bir çevrede yetişen bir doktorla, her türlü ahlaksızlığın içinde büyüyen bir genci düşünelim. Doktorun eline neşteri verirsiniz yani bıçağı onunla belki hayat kurtarır. Yapacağı ameliyatlara insanlara yeniden yaşama şansı verir veya sağlıklı bir gelecek sunar, bunu öğrendiği ilimle ve bilgiyle yapar, ancak aynı bıçağı olumsuz ahlaksız, düzensiz bir toplumun içinde büyüyen gencin eline verirsiniz işte o zaman cinayete zemin hazırlamış olursunuz. En küçük bir sıkıntıda o genç elindeki neşteri en yakınında bulunan kişinin kalbine ya da boğazına çalmakta bir beis görmeyecektir. İşte bizim yaptığımız bu kültür hizmetini, bir neşter olarak düşünürseniz biz hayat kurtarmak, geleceğe yatırım yapmak için bu neşteri artık habis bir ur haline gelmiş olan yaraların tam

nirengi noktasına uygun bir şekilde batırıyor... Kesmemiz gereken yeri kesiyor, uru alıp, sakat kalması gerekirken ya da hayatını yitirme ihtimali olan bir hastayı kurtarma operasyonunu gerçekleştiriyoruz.

Hayatta insanımıza ve insanlığımıza dair söylemek istediğiniz nasihat niteliğinde dilekleriniz var mı?

Çok katlı apartmanlarda oturmaktan çok kıymetli bir sürü hasletimizi kaybettik. Sevgiyi yeniden keşfetmek lazım... Aynı odanın içinde karşılıklı kanepelerde oturan eşler birbirleri ile konuşmuyorlar. Su isterken bile WhatsApp kullanıyorlar. Babalar oğullarıyla, anneler kızlarıyla hayatı konuşmuyor. Babalar oğullarına, anneler kızlarına geleceği anlatmıyor. Geçmişten örnek alınmıyor. Biz geçmiş, bugünü ve geleceği ile var olan bir milletiz. Geçmişimizi çok iyi bilmeliyiz ki bugünü doğru yaşayarak, geleceğimizi de doğru bir şekilde inşa edebilelim. Saygı ve sevgi çerçevesi içinde bu dünyayı yaşayıp bize bahşedilen kısacık bir ömrü hayırlı hizmetler ve güzel işlerle süsleyelim ki terki dünya ettiğimiz zaman ardımızdan “Ulan öldü de kurtulduk” yerine “İyi insandı, Allah rahmet eylesin, kabri nur olsun, Rabbim merhametiyle muamele etsin” gibi dualar alalım.

Değerli hocam, sorularımıza cevap verdiğiniz için çok teşekkür ediyoruz.

Asıl ben teşekkür ediyorum. Saygılarımla.

Yusuf Duru. 1967 yılında Konya’da doğan Yusuf Duru, İlk, orta, lise ve üniversite tahsilini Konya’da tamamladı. Aslında bir işletme ve stratejik planlama uzmanı olan Duru, İlkokul 3. Sınıfta görev aldığı tiyatro gösterisinden sonra hayatını tiyatro sanatı ile kazanmaya karar verdi. Başta kendi mesleği olmak üzere çok çeşitli işlerde çalışmasına rağmen tüm hayatı boyunca tiyatro sanatından hiç kopmadı. Otuz iki yıllık tiyatro hayatının, yirmi yılı geleneksel Türk Tiyatrosunu öğrenme, araştırma ve icra ile geçti. 2010 yılında Sivas Buruciye Meydanı Yaz Etkinlikleri kapsamında yaptığı gösteriler esnasında, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Halk Kültürü Araştırma Daire Başkanlığı tarafından tespiti yapıldı. Aynı yıl Unesco’nun 2006 yılında başlattığı ve dünya çapında yürüttüğü Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Projesi (SOKİM) kapsamında tespiti yapıлып kayıt altına alınarak, icra ettiği sanat ve temsil ettiği ekolü yaşatan, toplumsal kültür hafızasına yazan, nesiller arası kültürel elçiliği başarı ile uygulayan, sanatı icraya ehil Meddah unvanıyla kabul edilip, bir Türk Sanatçı olarak, dünya sanatçıları listesine dâhil edildi. Meddahlığın yanında hikâyeci, vakanüvis, masalçı, orta oyuncusu ve amatör olarak da hayali unvanları ile geleneksel Türk tiyatrosuna hizmet etmeye devam ediyor. Halen İstanbul’da yaşayan Duru’nun televizyon için hazırlanıp yayınlanmış 500 Bölüm Meddah, 300 Bölüm Karagöz 30 Bölüm Meydan-ı Temaşa (Orta Oyunu) 30 Bölüm Hikâyeci (Masalçı) olmak üzere hayata geçirilmiş çeşitli projelerinin yanında, Meddah Hikâyeleri ve Söğüdün Son Yaprağı isimli yayınlanmış iki kitabı bulunmaktadır. Yusuf Duru Evli ve Altı Çocuk babasıdır.

MEKTUPTA DOLUNAY KIZILLIĞI

Sevgili Heja;

Bugün bende ketum bir hal var. Anlatamadığım. Nedenini bilmediğim, neyin işareti olarak zihnimi ve sînemi meşgul eder bir türlü çözemedim.

Galiba yalnızlık, hüznün, çaresizlik, belirsizlik, bir iki karanlık sillenin beynime ve kalbime vurup, meydana getirdikleri kangrenin alevlerini yaşıyorum. Çok acı biliyor musun, bir yerlerde özünün bulunması ve bunu anlatamama sıkıntısı veya mâzinin üzerindeki tozların rüzgâra yenik düşmesi veyahut kanayan yaraların birbiri ardına irinlere yenilmesi? İşte böyle bir haldeyim, her günüm bir diğerinden farklı olacak ümidiyle uyanıyorum. Lakin uyanmam ile kâbusların ümitlerimle kavgaya tutuşması bir oluyor. Tekrar iç âlemlere gömülüyorum, meşbun dehlizlerde boğulmaya başlıyorum. Nafile o da fayda vermiyor. Kavgalarım bütün gün devam eder, hatta her saniye, dakika... Bir nevi düşünce sarmalından bir türlü kendimi alamıyorum.

Bazen duygusuz ve düşüncesiz olmayı ne kadar da arzu ediyorum, sadece bu deryadan kurtulmak için. Açıyorsun bir şiir dinliyorsun ya da bir romanı okumaya yelteniyorsun bu seferde başka vurguna mâruz kalıyorsun. Ah Heja! Sensizlik ve sessizlik ne güç... Yalnızlık sigara külü kadar yalnız... Bu yalnızlığın ardından da özgürlük... Dumana hapsolünmeden iki dağ arasına girip iniltileri duymak ve burada yaşanan depremlere şahit olup her nefeste tekrar tekrar vadide kaybolma isteği kadar özgürlüğü arzu ediyorum. Örülen bir tutam saçın ucu kadar saf duygu sarmalından ve düşünce felcinden kurtulmuşçasına yitik karların ardından bakakalma teneffüsünü taa hücrelerimde hissetme ve onları yeni kadere uğurlama endişesi hakeza yeni ufukların prensine göz kırpmak uğruna kozalıklara âşık olmak gibi bir heyecana tabi tutulmaya ne denli muhtacım.

Biraz mühlete kurban mı ayak diretiyoruz yoksa bir mühletin büsbütün içinde mi yaşıyoruz? Bütün bunlara rağmen sayıklamalarım, rüyalarda dahi karabasanlarla harbim hiç bitmiyor. Neden bu satırlara başlar-ken ki ruhumla bu satırların sonuna gelirken ki ruhum birbirinden çok farklı? Heja; bütün bu soru ve soruların cevapları sadece bir Ben'de gizli. Her şeyi bilmeme rağmen, Ben'i icat etmeme rağmen yine de bir hüznün, bir yoksunluk yoksulluğu depreşiyor nefesimde. Güneşin doğuşundaki sır ile batışındaki sır bir mi? En çok batışındaki sırrı bu kadar sevmenin ve sahiplenmenin sebebi ne ola? Acaba dört karanlık bitmeden beşincisine mi gömülüyor saydıklarımın büsbütünü?

HEJA; niçin başaramıyor İNSAN kendisi olmayı?

CEVİZ KABUĞU

Midemi bulandırıyor
Kuş tüylerine pamuk şekerlerle bağladığınız
Kavgalarınız
İkiyüzlü defterleriniz
Gözyaşlarınız suya hakarettir nezdimde
Hatırlamazsınız bir ısırığın cezasının
Dünyaya sürgün olduğunu
Oysa
Köşelerde ağırlaşan kadim dostlarda yazar
Mahrem sırları
Buharlaştırmadan için
İçmeniz gerek
Bilin ki cevizin kabuğu kırıldı
İçi yutuldu demir ağızlarca
Sonra adi tutkalla yapıştırılıp kabuklar
Asıldı direnen ağaca
Demir ağızlara direnen ağaca
Koyarak ellerinizi o kavrulmuş toprağa
Yapılanı benimseyerek hissedin
Bilin ki
Her şeyden evvel gözler anlaşılmadı
Bahardan bile önce
Gözlere bağlanmış kara çarşaflar
Hâlbuki gözler şahitti
Yağmurla gelen ne varsa
Siz güneşe dikilmiş mumdan heykellerin gölgele-
risiniz
Çıldırır beni
Fincan diplerinde kalan kahkahalarınız
Mühürlü değil dudaklarınız

Siyahı öğütür
Kız kulesi hicap duyar
Nasıl sıyrılarak tepelerinde gül, leylak
Tepelerinde zambak olan dikenlerin arasından
Kavuşur elleriniz karşısında
Ne kadar vakitlere bölünmüşse de gününüz
Bölünmüş gönlünüz sahte sahiplere
Hitap hangisi
Sana olan çağrı
Salaha mı felaha mı?
Telefonlarınız hatırlatır duyamazsınız tabi
Kutularda inşa edilmiş ülkeler kaçmış kulağınıza
Bense şahadet parmağım hep ayrı
Bilmecesindeyim hakikatin
Girift sokaklar ellerimde
Saraylar solusa da ciğerim
Gecekondulara hürmette eşsizim
Beklerim yıkıntılar arasından
Sağlam çıkacak çalar saati
Yahut kılıcı
Rahleleri omuzlayarak dikileceğim karşınıza
Çocuklar ayak sallayacak kirpiklerimde
Umut, dua her neyse
Cevizin içini doldurmak
Topraktan çıkarmaya bir değil ki

Foto: Emin GÜRDAMUR

İBN HAZM - GÜVERCİN GERDANLIĞI

Gönlüm, yer yer korkulukla çevrilmiş

ürünsüz bir bostan tarlası gibiydi...

İbn Hazm El-Endelüsi

Ali İbn Ahmed İbn Said İbn Hazm İbn Galib İbn Salih Half İbn Süfyan İbn Yezid el-Farisi el-Kurtubi el-Endülüsü Künyesi Ebu Muhammed, lakabı İbn Hazm 'dır. İbn Hazm, ez-Zahiri diye ün yapmıştır. Bir azatlı kölenin torunudur. Hukukçu, edebiyatçı, usul bilgini, muhaddis, soy ve şecere bilgini, dilbilgini, dinler tarihçisi ve şair. M.18 Kasım 993/H. 30 Ramazan 393'te Kurtuba'da doğdu. Yetiştigi saray Berberiler tarafından tahrip edilince Elmeriye'ye geçti. Siyasal tercihleri sonucunda iki defa hapsedildi, sonra sürgüne gönderildi. Bir savaşta esir düştü. Kısa bir süre için vezirlik yaptı, sonra tekrar tutuklandı. Bundan sonra bütünüyle kendini ilmi çalışmalara verdi. Fıkıh ve dinler tarihi alanında önemli eserler yazdı. Eserlerinin 400 cilt olduğu rivayet edilmektedir. İbn Hazm Casa Mantia'da M. 1064/H. 456'da vefat etmiştir (İbni Hazm, "Güvercin Gerdanlığı-Sevgiye ve Sevenlere Dair", Çevirmen: Mahmut Kanık, İnsan Yayınları, 2014 s.3).

Yeni bir çağ, aydınlık bir çağ... Endülüs ve Güvercin Gerdanlığı; ilimle, irfanla ve kültürle yükselen bir medeniyetin aşk tasavvurunu anlatan bir içeriğe sahip olması 1000'li yıllarda İber yarımadasında yaşayan Müslüman kavmin yüksek düşünce sanatını batının düşük medeniyetine karşı kurulmuş bir başkaldırı olarak izah etmek daha doğru olacaktır. Çünkü İslam medeniyetinin dünyada büyümeye başlamasını takip eden süreçte insanların kafasına ve edebi yönelimlere daha farklı konular girmeye başlamıştır. Bunlardan bir tanesi de söz konusu olan eserde görülen hakiki aşk kavramı olmuştur. Hazm bu kavramı elinden geldiğince o dönemde yalın bir üslup ile anlatmaya çalışmış ve bazı farklı metotlar takip etmiştir. Yazıda bu metotların bazılarında değinmek suretiyle asıl amaç edinilen konunun değerlendirmesi üzerinde durulacaktır. Güvercin Gerdanlığı, güvercinlerin boynunda bulunan halka biçimindeki tüyler, klasik İslam edebiyatında, boyna geçen ve ölünceye kadar çıkmayan "aşk zinciri" sembolü olarak birçok şair tarafından kullanılmıştır. Hazm en basit bir örnek ile başlayacak olursak şunları söyleyebiliriz, iki kuş düşünün bu kuşlar yaratılıştan gelen içgüdüsel sevgilerini fiziksel bir bağlantıya saptantılı olarak hareket mekanizmasına geçirerek birbirlerinin kırmızı renginde olan gerdanlıklarını gagalayarak boğazlarını deldiklerini ve bu durumun kuşların birbirlerine karşı hissettikleri içgüdüsel bir paydanın sonucu olduğunu belirtmiştir. Hazm bu örnekte vermek istediği mesajı kitabın tamamına teferruatlı şekilde yayarak anlatmaya çalışmaktadır şöyle ki birbirlerini "çok sevenler sevgileriyle birbirlerine zarar verirler bu zararın ortaya çıkması fiziksel bir paydaya bağlanmış olmasından dolayı ortaya çıkmaktadır" şeklindeki tasviri oldukça yerinde bir değerlendirmedir. Oysa gerçek sevginin yani aşk kavramının kalpten

olması gerektiğine bu kalpte oluşan sevginin de istikamet üzere samimiyetle devam etmesi halinde hakiki aşka ulaşılabileceğinden bahsetmektedir. “Vasit günü senin için, kendisine kalan en son gözyaşını akıtamayan göz elbette kupkuru bir gözdür” (İbni Hazm, “Güvercin Gerdanlığı-Sevgiye ve Sevenlere Dair”, Çevirmen: Mahmut Kanık, İnsan Yayınları, 2014 s.15) şeklindeki anlayışı Hazm’ın aşk kavramına olan bakışını ortaya koymaktadır. Kitabın başlıca bölümleri şunlardır; yardımsever dost, kavuşma, sır saklama, sır söyleme, itaat, muhalefet, sonra herhangi birini sevip artık başka birini sevmeyenler, arzuların ılımlaştırılması, sadakat, ihanet, bitkinlik, hastalık ve son olarak da ölüm. Değerlendirme; bu kitabın yazılma amacı seven insanların sevgi yolunda karşılarına çıkacak olan zorluk ve sıkıntılarda onlara rehberlik etmesidir. Sevgi basit bir kavram ve eylem değildir. Sevmek insanların ruh dünyalarını derinden etkileyen ve direk olarak insanların ruhuna hitap eden bir olaydır. Sevgi kavramı aşk kavramına muhtaçtır, ikisi akıl ve kalbin ruh da tezahür etmesi sonucu ortaya çıkan bir nevi çatışmalardır. Bu çatışmalardan insan birçok tecrübe ve deneyim elde eder bu deneyimlerini eğer kazanca dönüştürme fırsatı elde edebilir ve doğru bir şekilde kullanabilirse o zaman hakiki gerçeğin yani hakikatin ışığını görme fırsatı elde edebilir. İbn Hazm’ın dediğı gibi “aşk ruhların çeşitli yaratıklar arasında bölünmüş parçalarının birleştirilmesidir.” İslam medeniyetinin ve edebi dünyasının karanlık dehlizlerinden çıkamayan insan ruhunun bunalımını ve iç yüzünü değerli birçok bilim ve ilim dünyasının özel hayatlarına dokunan ilginç olaylar hakkında oldukça teferruatlı bilgiler vermektedir.

Kaynak ve Eser: İbni Hazm, “Güvercin Gerdanlığı-Sevgiye ve Sevenlere Dair”, Çevirmen: Mahmut Kanık, İnsan Yayınları, 2014.

HAYÂLİN DERİNLİKLERİNE...

II. Meşrutiyet gibi karmakarışık bir dönemin fikirleriyle, düşünce adamı kimliğiyle, gazeteciliğiyle öne çıkan önemli isimlerden Filibeli Ahmed Hilmi'nin kaleme aldığı A'mak-ı Hayâl, yazarının dünya görüşünü de yansıttığı, manevi bir yolculuğun hikâyesidir. 1925 yılında A'mak-ı Hayâl, Raci'nin Hâtıraları adıyla yayımlanan, batılı bir anlayış içeren romanlardan farklı bir kurguda yazılmasıyla tanınır. Nesir olarak kaleme alınan, birbirinden bağımsız kısa hikâyelerden oluşan A'mak-ı Hayâl, merkezî kişi olan Raci'nin başından geçen alegorik olayları ele almasıyla bir bütünlük sunar.

A'mak-ı Hayâl'de merkezî kişi olan Raci'nin, Aynalı Baba adlı bir kişi ile karşılaşması neticesinde geçirdiği ruhsal değişim konusu ele alınır. Böylelikle Raci'nin isminden başlayarak bir simgesel anlatımın metinde hâkim olduğu söylenebilir. Raci, aslına rücu eden kişi demektir. Bir başka ifadeyle hayatını dünyevi zevklerle geçirmesine rağmen, Aynalı Baba'yla karşılaşması ile nefsi terbiye mücadelesi vererek dünyevi zevklerden temizlenir. İşte roman da, Raci'nin ruhsal arınmasını konu edinen farklı hikâyelerden oluşur. Bu bölümlerden biri ise Zeyl-i A'mak-ı Hayâl'dir. Raci, bahsedilen bölümde, Aynalı Baba'nın mezarlıktaki uzlet-hânesine varır. Bir şeyh figürü niteliği gösteren Aynalı Baba'nın mezarlıkta yaşaması, onun dünya malından mülkünden el etek çekmesine atıfta bulunması bakımından önemlidir. Raci, Aynalı Baba'nın verdiği kahve ile uykuya dalar ancak bu uyku, uyku ile uyanıklık arasındaki bir ara konumdur. Bir başka deyişle yakaza hâlidir. Raci, yakaza hâlinde kendisinin bir karınca olduğunu, babasının ise karınca beylerinden biri olduğunu görür. Babası, yedi bilim adamını Raci'ye hoca olarak tutar ve bunlar fen bilimlerinin hepsini kendisine öğretir. Karıncalar, her şeyi tecrübe ve incelemeyle anlayabileceklerine inanırlar. Tabî bilimler uzmanı bir karınca, gariptedikleri bir mekânın -ki bu mekân bir sokaktır- özellikleri hakkında diğer karıncalara bir konferans verir. Tam bu anda sıcak bir tufan, binlerce karıncayı alıp sürükler. Sıcak tufan dindiği zaman tabî bilimler uzmanı bir kişi gerçekleşen ânı şöyle açıklar;

“Arazi-i garibede öyle kavi bir mıknatısiyet ve elektrikiyyet var ki ara sıra birdenbire şiddetlenerek havayı teksif ediyor Edna arıza ile o bulutlardan tufan-asa seller boşanıyor” (Filibeli Ahmet Hilmi t.y. 127).

Hem karınca hem de insan özellikleri gösteren Raci ise, tabî bilimler uzmanının bildirisini dinlediğinde gözünün önüne yem yiyen yorgun beygirlerin meyletmesi gelir ve uzunca bir kahkaha kopuverir. Zeyl-i A'mak-ı Hayâl'de karıncaların simgesel boyutu önemlidir. Mesele olan boyut, karıncaların batı toplumunun simgesi olarak kullanılması ile ortaya çıkar. Anlatılan bölümde karıncalar, Osmanlı seyyahlarının batı toplumunu kavrayışları ile paralel olarak, adalet ve eğitim anlayışları, sosyal ve ekonomik yapıları gelişmişliği ile bahsedilirler. Ayrıca, çalışkanlık özellikleri ile de batı toplumuna gönderimde bulunurlar. Bununla birlikte, karınca sembolünün dinamik bir yapıya sahip olduğu ve batı toplumuna gönderimde bulunmanın yanı sıra tabî bilimler uzmanının eleştirisi için de kullanıldığını görürüz. Bu anlamda karınca kelimesine içsel olan

güçsüzlük, çokluk ve değersizlik anlam nitelikleri en genel anlamda insanın simgesi olmasının yanı sıra özeldede tabii bilim uzmanının simgesidir. Karıncanın, atın idrarında bile yok olup gidiyor olması, onun ne kadar âciz olduğunu ortaya koyar.

A'MAK-I HAYÂL'DE MEVLÂNÂ'NIN MESNEVÎSİNİN İZLERİ

Mesnevî ile A'mak-ı Hayâl arasındaki metinler arası ilişkilerde kullanılan başat terimler şu şekilde belirtilir; Kur'an'ı aşırı yorumlayan kişi-Tabii bilim uzmanı, Sinek-Karıncaya, Eşek İdrarı-At İdrarı, Deniz-Tufan.

Yani bu şekilde açıklamamın sebebi Mesnevî'de Kur'an'ı aşırı yorumlayan kişilere yönelik eleştiri, A'mak-ı Hayâl'de tabii bilim uzmanlarına yöneltilir. Bu durumun sebebi, Filibeli Ahmed Hilmi'nin metafizik bakış açısıyla ve II. Meşrutiyet döneminde metafizik felsefenin mücadelesi ile daha iyi anlaşılabilir. Bilindiği üzere Filibeli Ahmed Hilmi, II. Meşrutiyet döneminde metafizik düşüncenin temsilcisi olarak gelişen materyalist felsefeyle mücadele etmiştir. Filibeli Ahmed Hilmi, yazılarında her şeyin bilimle çözüleceğine dair inancı ve metafiziği "üfürükçü" olarak belirtilen anlayışı eleştirir. A'mak-ı Hayâl'in de tam da bu konuda bir işlevinin olduğu söylenmelidir. Filibeli, romanda her şeyi tecrübe ve deneyle açıklamaya çalışan tabii bilim uzmanına yönelik eleştirilerde bulunur ve bakış açısının kısıtlı oluşunun onun gerçeği anlamasına engel olduğunu vurgular. Mesnevî'de Kur'an'ı aşırı yorumlayan kişinin aşağılanmasına ilişkin olarak tabii bilim uzmanının sınırlı bakış açısı sebebiyle at idrarını tufan sanması A'mak-ı Hayâl'de trajikomik bir duruma neden olur. Bu anlamda her iki metnin de başat terimleri arasında bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Gösterilmeye çalışıldığı gibi ele alınan metinler her ne kadar öncelikli bir amaç olarak tasavvufi öğretileri yaymayı hedefleseler de bu amacı uç karşıtlıklar içeren etkileyici görsel imgelerle gerçekleştirme yoluna başvururlar. Mevlânâ'nın Mesnevî'sinin sözü edilen bölümünde Kur'an'ı aşırı yorumlayan kişiler için kurgulanan aşağılayıcı nesne idrar, Filibeli Ahmed Hilmi'nin metninde bu kez tabii bilim savunucusu için kullanılır. Bu bağlamda idrar, söz konusu kişileri aşağılamak için işlevsel bir araca dönüşür. Bahsedilen çerçevede eşek idrarını, Filibeli Ahmed Hilmi'nin yaşadığı koşullara, o günün gündeminde olan maddeci tartışmalara uyarladığı görülür. Ayrıca Mevlânâ'nın kibirli kişiler için kullandığı aşağılayıcı sinek metaforunu Filibeli Ahmed Hilmi karıncaya dönüştürür. Bu şekilde kibirli kişiler için küçümseyici metaforlar her iki metinde de devam ettirilir. Öte yandan bu kişiler (Mesnevî'de Kur'an'ı aşırı yorumlayan, A'mak-ı Hayâl'de tabii bilim savunucusu), içinde buldukları durumla (idrarla) tezat oluşturacak bir şekilde tufan ve denizde olduklarını sanmaktadırlar. Böylelikle her iki metinde kibirli kişiler gaflet içinde, aşağılayıcı bir durumda, komik bir hâlde ortaya konurlar.

A'MAK-I HAYÂL'DE MİSTİK ÖZELLİKLER

Roman mistik özellikler bakımından oldukça zengindir. Romanın başkişisi olan Raci, Aynalı Baba'nın okuduğu gazellerle kendinden geçtiği anda, mistik ve metafizik olaylarla karşı karşıya kalır. Romanın neredeyse tamamı, bu fizik ötesi hayallerdeki maceralardan oluşmaktadır.

Raci'nin mistik hayallere dalması, Aynalı baba ile tanışmasından sonra başlasa da onun içinde bulunan "şüphe ejderhası" diye nitelendirdiği duygu, onun mistik düşüncelerle tanışmasını sağlar. Raci'nin içinde diğer berduş arkadaşlarından farklı olarak bir arayış duygusu bulunmaktadır. İçinde bulunan huzursuzluk

hissini gidermek için çıktığı bir yürüyüşte karşılaştığı, deli mi yahut derviş mi olduklarını anlamadığı iki kişi ile karşılaşır. Bu iki kişinin konuşmalarını duyar ve duydukları Raci'nin içindeki huzursuzluğu hat safhaya çıkarmış ve bilfiil arayış içine girmesinde önemli rol oynamıştır. Karşılaştığı o kişilerin konuşmaları “varlık” ve “yokluk” hakkında şu sözlerdir:

“Bu âlemde her ne varsa benim sıfatımdır. Ben olmasam bir şey olmazdı. Ben hepim yahut hiçim; ben hiçim yahut hepim, zaten hiç ile hep birdir, aynı şeydir! Ancak bunun farkında olmayanlar, bir şeyi iki farklı adla anıyorlar. (A.H. S.30)”

Bu alıntıda ‘Vahdet-i Vücut’ yani varlığın birliği düşüncesinden bazı izler bulunmaktadır. “Bu âlemde her ne varsa benim sıfatımdır.” sözü ile bu düşünce dile getirilmiştir. Bu düşünceye göre var olan her şey yaratıcıdan bir iz taşır. Dolayısıyla ondan türemiş ve onun kutsallığından meydana gelmiştir. Bu yüzden var olan her şey, olduğu için, var olmayan her şey ise olmadığı için bir değere ve öneme sahiptir. Varlık da yaratıcının yarattığı bir şeydir yokluk da. Öyleyse ikisi de aynı kutsallığa, aynı öneme sahiptir.

Yaşanan bu olaydan kısa süre sonra Aynalı Baba ile tanışan Raci, karşısındaki bilge kişinin onun dertlerine deva, içinde ki şüphelere bir çıkış yolu olabileceğini düşünerek ondan ders almak istemişti. Ancak Aynalı Baba dertlerinin devasının anlatmakla giderilemeyeceğini, mistik bir bilginin anlatılamayacağını, yalnızca idrak edilebileceğini şöyle açıklamıştır:

“(…) İstersen konuşalım: ama sözden ne çıkar? Şimdiye kadar kim bilir kaç hayvan yükü kitap okudun. Ne anladın? Hiç, değil mi? İnsanların bildikleri nedir ki? Ancak zevk ve bencilliklerini tatmin etmek için uğraştıkları zanaatler ile ilgili bir takım şeyler... Fakat hak ve hakikat hakkında ne bilirler? Hiç! Akıl yoluyla Hakk’ı itiraf etmek mümkün ama bilip anlamak mümkün mü? Ne konuşalım? Harfler bir araya getirilerek felsefi noktalar aydınlatılabilir mi?” (A.H. s.33-34)

Yukarıdaki alıntıda birçok eleştiri yer almaktadır. Aklın sadece var olan bazı hususları itiraf edebileceğini fakat metafizik bir olayı anlayamayacağı, kitapların insanlara önemli mevzuları idrak ettiremeyeceği belirtilmiştir.

Romanın neredeyse tamamı, içilen kahvenin ve okunan gazelin yarattığı etkinin yanında, her biri değişik bir amaç güden mistik rüyalardan oluşmaktadır. Rüyaların nasıl oluştuğu, görülen rüyanın nasıl kontrol edildiği konusunda somut bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Raci bu durumu şöyle açıklamıştır:

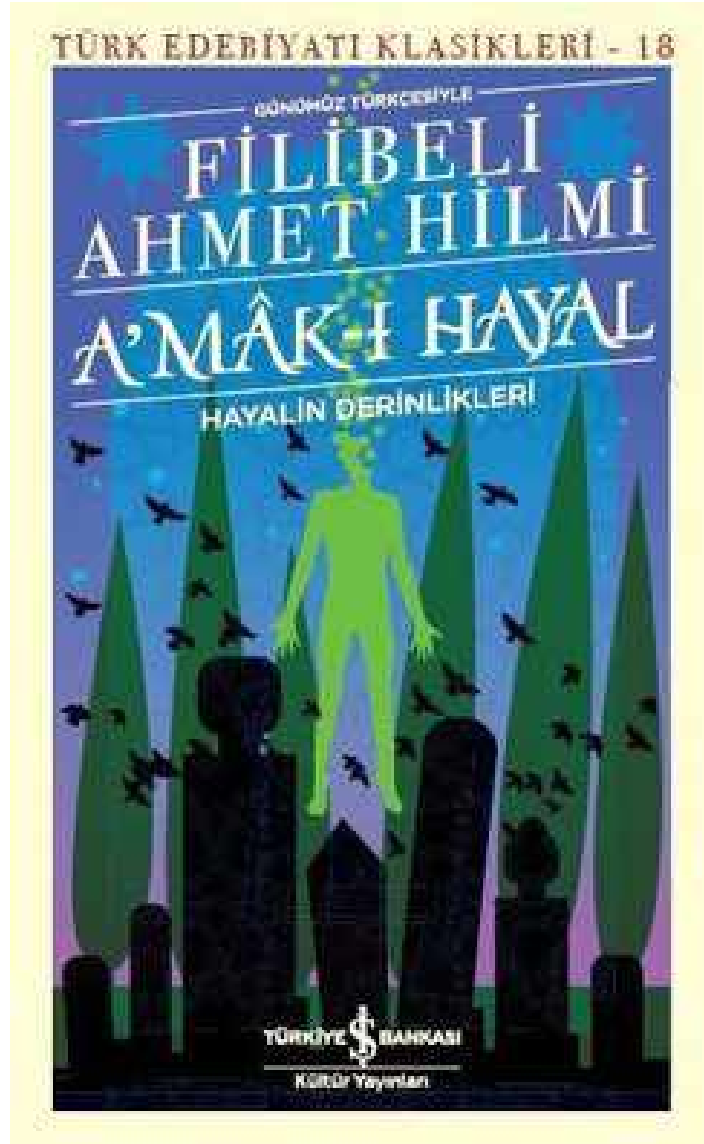
“(…) Mezarlığın sessizliği, neyin yanık nağmeleri bana garip bir zevk veriyordu. Dinledikçe göğsümden bazen kederli bazen de neşeli ahlara çıkartacak kadar şiddetlenen bu garip zevkte şüphesiz kahvenin de payı vardı. Kendimde şaşırtıcı değişiklikler hissediyordum. Sanki taşımaya mahkûm olduğum ağır bir yüz üzerimden kalkmış, büyük bir rahatlık tüm vücudumu esir etmiş idi, (...) iştihaya çok zayıflamıştı. Sesi çok uzaklardan geliyor gibiydi. Yavaş yavaş duygularımdan daha doğrusu dış dünyadan soyutlanmaya başladım. Hiçbir şey görmüyor ve işitmiyordum. Bir süre uyku ile uyanıklık arasında bir halde kaldım.” (A.H. , s.35-37)

Romanda verilen bu örnekte de görülebileceği gibi ikram edilen kahvenin de yardımıyla hayal âlemine dalmak için önce gerçek dünyadan soyutlanma, daha sonra hayal düzlemine geçme gerçekleşmiştir. İçine

girilen trans hali Raci'nin istenen hayalleri görmesine imkân vermekte, hayaller aracılığı ile kendini geliştirmesine, çeşitli manevi bilgiler edinmesine ve mistik olaylar yaşamasına olanak sağlamaktadır. Okunan gazel, üflenen ney ve içilen kahveyle sağlanan trans hali, romanın temel özelliğidir. Anlatılmak istenen her şey hayaller sayesinde aktarılmış ve bu hayaller, trans haline geçtikten sonra görülmeye başlanmıştır. Hayallere dalmış durumdayken Raci, gündelik hayatta yaşayamayacağı birçok metafizik olayı yaşamış ve edinemeyeceği sayısız mistik deneyime sahip olmuştur.

Esasen yazar romanını rüyalardan oluşturmuş, “zaman” ve “mekân” gibi kavramlara bağlı kalmamış, okuyucuya iletmek istediği görüşlerini böylece daha basit anlatma olanağı bulmuştur. Birbirinden farklı mesajlar içeren hayallerin sonunda, Aynalı Baba öğrenmesi gereken her şeyi öğrenen Raci'den ayrılır. Roman, Aynalının Raci'ye bıraktığı notlarla devam eder. Raci gibi birçok kişi bu hayatta arayışlar içinde olabilir, kimi dünyanın zulmetini belki malı belki mülkü arar, kimi ise belki huzuru belki felâhı belki de mahbûbeyi...

Kaynak: TUNÇ, Gökhan. “Filibeli Ahmet Hilmi'nin A'Mak-I Hayâl Adlı Romanında Mevlânâ'nın Mesnevî'sinin İzleri” folklor/edebiyat, cilt:19, sayı:76, 2013/4.

İMAM GAZÂLÎ OKUMALARI

(El Munkız Mined Dalâl)

Kitabın müellifi İmam Gazâlî 450 (1058) yılında İran'ın Horasan bölgesinde bulunan Tus şehrinde dünyaya gelmiş ve 505 (1111) yılında aynı yerde vefat etmiştir. Özellikle fıkıh, kelam, tasavvuf, mantık, felsefe, siyaset ve ahlak gibi akli ve dini ilimlerde söz sahibi âlim ve düşündürüdür. Temelde bu kitap İmam Gazâlî'nin derin şüphelerinin ve fikri bunalımlarının eşlik etmiş olduğu, gerçeği arama serüveninin anlatılmış olduğu otobiyografik bir eserdir diyebiliriz.

Dönemin ünlü medresesi olan Bağdat Nizamiye Medresesi'nde baş müderrislik yapan ve neredeyse emirlerin ve hilafet merkezinin ününü bile geride bırakan bu büyük müderrisin dışarıdan bakıldığında son derece başarılı ve mutlu görünen hayatı gün geçtikçe içerisinde büyüyen şüphelerle, fikri bunalımlarla karma-karışık hale gelmiştir. Bu şüphe günden güne psikolojik, hatta fizyolojik rahatsızlıklara yol açmıştır. Kitabın giriş kısmında kendisinin baş müderrisliği bırakıp 11 yıllık uzlet hayatına yani hakikat arayışına vesile olan ve şüphelerinden arınıp taklitten tahkike yönelebilmek adına gerçeği arayanların sınıflarını 4 grupta tasnif etmiş ve gerçeğin, hakikatin yalnızca bu 4 gruptan birinde olabileceğini belirtmiştir. Birinci grupta Kelam ilmini ele alan müellif, bu ilmin kendi amacını gerçekleştirmek bakımından yeterli olduğunu fakat kendisinin amaçlarını karşılamadığını belirtmiştir. Ehli Sünnet inancını muhafaza etmeyi ve bid'atçilerin onu bozmasından korumayı amaçlayan bu ilme İmam Gazâlî belki kendi ihtiyacını karşılamadığını fakat başka insanların aynı şekilde bu ihtiyaçlarını karşılamayacağını vurgulayarak adeta bu ilme karşı olan alçakgönüllülüğünü bizlere göstermiştir.

Kelam ilminden sonra 2. grupta felsefe ilmini ele alan müellif, kendisinin hayatında bir düsturu olan ve bizlerin de aynı şekilde örnek alması gereken bir ilme yani felsefe ilmini hiçbir hocadan yardım dahi almadan felsefe kitaplarını incelemeye başlamıştır. O dönemde hem Bağdat'ta 300 ders verip hem de kitap yazma faaliyetlerinin dışında arta kalan vakitlerde 2 seneden az bir zamanda ileri derecede felsefeye vakıf hale geldiğini belirtmiştir. Felsefe ilminde derinleşen İmam Gazâlî felsefe ilminde bulunan filozofları sınıflandırmış ve bu filozofları 3 grupta incelemiştir. Bu filozofları sırasıyla en eskilerden bir grup olan ve evreni düzen içinde devam ettiren, kudret ve ilim sahibi yaratıcıyı inkâr eden materyalist filozoflar... Araştırma ve çalışmalarını doğaya, canlıların ve bitkilerin harikulade hallerine yoğunlaştıran ve özellikle anatomi ilmi ile meşgul olan, yaratıcıyı kabul eden natüralist filozoflar, son olarak kendilerinden önceki materyalist ve natüralist filozofları reddedip onlara karşı çıkan ilahiyatçı filozoflardır.

Filozofları 3 grupta sınıflandıran müellif sonrasında felsefeyi amaç bakımından 6 bölüme ayırmış ve bu ilimleri matematik, mantık, doğa bilimleri, ilahiyat, siyasal bilimler ve ahlak ilimleri olarak sınıflandırmıştır. Bu ilimde iyice derinleşip bozuk taraflarını tenkit ettikten sonra bu ilminde kendi amacını gerçekleştirmekten uzak olduğunu anlamıştır. Felsefe ilminde de aradığı gerçeği, hakikati bulamayan İmam Gazâlî

üçüncü grupta bulunan ve müellifinde ifadesiyle o dönemde yıldızı parlamaya başlayan Ta'limiyye mezhebi, her şeyin anlam ve hakikatinin, hak üzere bulunan masum bir imamdan öğrenmek gerektiğini savunuyorlardı. Bu mezhebin düşüncelerini iyice öğrenip, kitaplarını incelemeye başladığı sırada halifelik makamından bu mezhebin mahiyetini ve içyüzünü ortaya koyan bir kitap yazması yönünde emir almış ve bu emir zaten bu mezhebin hakikatini araştırmak isteyen İmam Gazâlî için adeta bir teşvik olmuştu. Ta'limiyye mezhebinin kitap ve risalelerini araştırıp toplamaya başlamış ve bu mezhebin geçmiş imamlarının bilinen metoduna aykırı olarak kendi çağında yaşamış olan temsilcilerinin rivayetlerini de toplayan İmam Gazâlî bunların hepsini bir araya getirip hepsine yeterli cevabı vermiştir.

Sonuç olarak bu mezhebin asli bir dayanağının olmadığına ve ileri sürdükleri görüşlerinde elle tutulur bir tarafı bulunmadığını görmüş ve bu grubunda kendi amacını gerçekleştirmede yetersiz olduğuna karar vermiştir. Saymış olduğumuz bu 3 grubu kendi amacını gerçekleştirmede yetersiz bulan İmam Gazâlî tasnif etmiş olduğu grupların sonuncusu olan tasavvufu bütün dikkat ve gayretiyle araştırıp incelemeye başlamıştır. Yapmış olduğu inceleme ve araştırmalar sonucunda tasavvuf yolunun ancak ilim ve amel ile tamamlanabildiğini görmüştür. Tasavvufun hedefinin kalpten Allah'tan başka her şeyi çıkarıp onu Allah'ın zikriyle süslemek olduğunu anlamıştır. İmam Gazâlî tasavvufu daha iyi anlayabilmek amacıyla tasavvuf ehlinden olan Ebu Talip El Mekkî'nin "Ku'tul-Kulup" adlı kitabını, Hâris El Muhâsibi'nin kitaplarını, Cüneyd-i Bağdâdî, İmam Şibli, Bâyezid-i Bistamî ve başka büyük mutasavvıfların kitaplarını da okuyup incelemiştir.

Tasavvuf yolu hakkında öğrenilebilecek her şeyi öğrenen İmam Gazâlî için geriye sadece bizzat uygulayıp yaşayarak öğrenebileceği şeyler kalmıştı. Tasavvuf ehli bir kimsenin nefsinin terbiye etmesi gerektiği ve bunun sonucunda kalbinde sadece Allah'ın zikri ve sevgisinin bulunması gerektiğini bilen müellif kendi nefsinin ne durumda olduğunu tefekkür ederken bir baktı ki nefsi dünya meşgalelerine iyice dalmış ve dünyanın iş ve uğraşları dört bir yanını sarmıştı. Yapmış olduğu işlerden en iyisi olarak gördüğü müderrislikteki niyetini sorgulayınca bu görevi Allah rızasını kazanmak olmadığını aksine şan ve şöhret sahibi olmak için yaptığını fark etti.

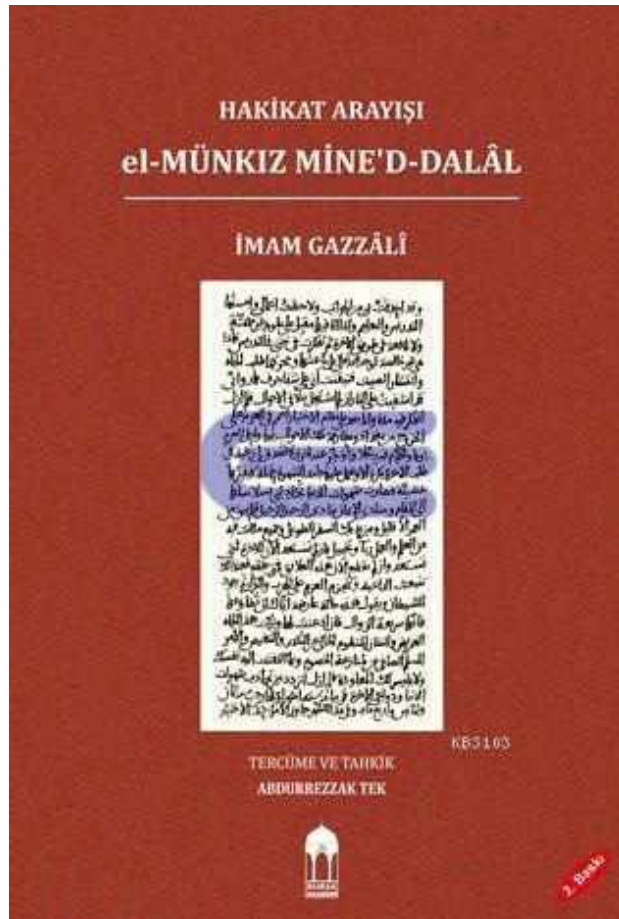
İmam Gazâlî bu halden kurtulabilmek için Bağdat'tan ve burada bulunan görevinden ayrılmaya karar verdi fakat tam ayrılmaya karar verdiği günün hemen sonrasında bu kararından vazgeçiyordu. İçinde bulunan ahiret arzusu ve dünya hallerinden kurtulma isteği sabahın erken saatlerinde baskın geliyor fakat dünyalık arzuların oluştuğu bir ordu saldırı düzenliyor ve bu arzusunu yok ediyordu. Yaklaşık altı ay süren bu hal sonrası altıncı ayın sonunda artık ders okutamayacak hale gelmiş, yemekten içmekten kesilmiş, iyice güçten düşen vücudu karşısında doktorlar tedaviden ümitlerini kesmişlerdi. İmam Gazâlî bu çaresiz hal karşısında sadece ve sadece Allah'a sığınarak bu hastalığın şifası için dua etti. Duası kabul olup şifa bulduktan sonra görevini bırakıp Şam'a gitmeden önce kendisine ve çocuklarına yetecek kadarını ayırıp tüm servetini dağıtmış ve sonrasında Şam için yolculuğa çıkmıştı. Şam'da iki sene kaldıktan sonra oradan ayrılarak Kudüs'teki Beyt-i Makdis'e gitti ve burada 10 sene kadar kendi ile baş başa kaldığı süre içerisinde kesin olarak şunları anladığını bizlere aktarıyor:

"Mutasavvıflar, yüce Allah'ın yolunu tutmuş kimselerin ta kendileridir. Onların tavırları en güzel tavır ve yolları en doğru yoldur. Bu yolun ilk şartı olan temizlik, kalbin Allah dışında kalan her şeyden arınmasıdır." Yaklaşık on sene halkın içine karışmadan insanlardan uzak ve yalnız yaşamaya devam eden İmam Gazâlî, bu

süre içerisinde edinmiş olduğu tecrübeler ışığında insanın beden ve kalpten oluştuğunu söylemiştir. Kalpten maksadın hem ölülerde hem de hayvanlarda ortak bulunan kan ve etten meydana gelen organ olmadığını bu kalbin Allah'ı tanımının yeri olan ruhun hakikati olarak izah eder. Bedenin hastalığını ortadan kaldırıp ona sağlığını kazandırabilmek için ancak ilaç tedavisine ihtiyaç olduğu gibi kalbin hastalığını da ortadan kaldırabilmek ancak bir ilaçla mümkün olur. Bu ilacın ne olduğu cevabını müellif ibadet olarak vermektedir. Artık kalbinin ilacını bulan ve uzlet hayatının 11. senesini dolduran İmam Gazâlî zamanın hükümdarının tüm ülkeyi kaplayan fitneye son vermesi için Nişabur'a gelmesini kesin bir surette emrediyordu. Hicri 499 yılı Zilkade ayında bu önemli vazifeyi yerine getirmek amacıyla Nişabur'a yola çıktı. Nişabur'a gelen İmam Gazâlî müderrislik görevine geri dönmüş yalnız asla geriye dönmemiştir. Çünkü İmam Gazâlî için geriye dönmek eski haline tekrar dönmeyi ifade ediyordu. Önceki dönemde statü ve saygınlık kazandıran ilmi öğretirken artık insanları gösterişten uzak ve tevazu ifade eden ilme çağırıyordu. İmam Gazâlî'nin bu kitabın sonunda etmiş olduğu dua ile âcizane tahlilimizi bitirmiş oluyoruz.

Yüce Allah'tan bizi, seçtiği, hakkı gösterip de hidayete erdirdiği, hiç unutmamak üzere zikrini kalplerine yerleştirdiği, nefislerinin şerlerinden kendilerini koruduğu ve ihsan bahşederek sadece kendisi ve ibadet ettiği kullarından eylesin. Efendimiz Hz. Muhammed Aleyhisselatu Vesselama ailesine ve ashabına da salat ve selam olsun.

Kaynak: İmam Gazali, “*El Munkız Mined Dalâl*” Beyan Yayınları, 2018.

PAPAĞANNÂME / TÛTÎNÂME

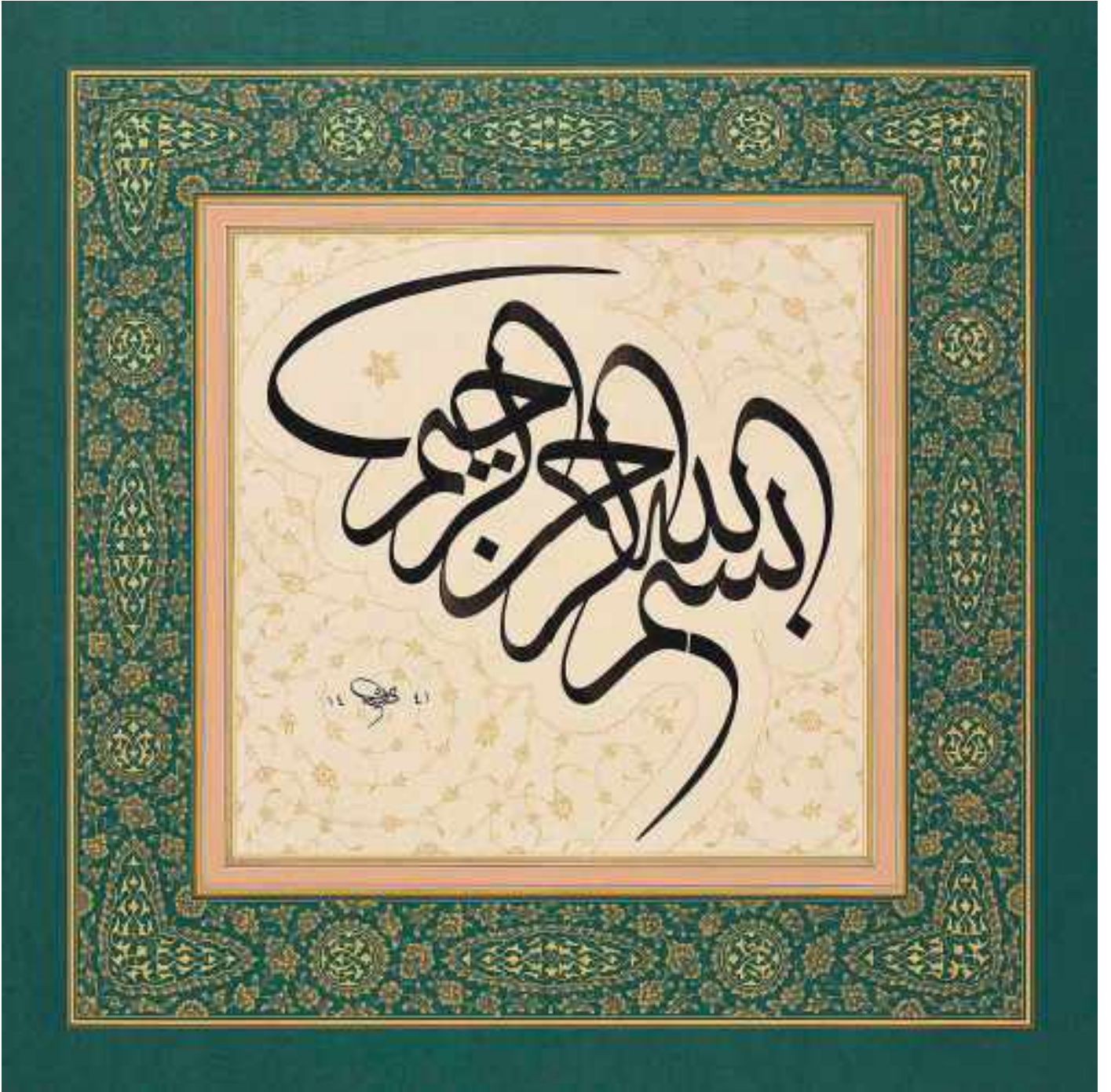
(İnsanın zaaf ve kusurları nasıl önlenir?)

*“Âdem âdemdir eğer olmaz ise de bir pulu
EŞek eŐektir eğer atlastan olursa çulu”*

Eski eserlerimizin hakkı teslim edilebiliyor mu? TartıŐılır ama bildiğimiz somut bir durum var, o da bizlerin ecdat mirasını tanımiyor oluşumuzdur. Bu anlamda sözler eski eserlerimizden bahsetmeye gelince duruyoruz. İnsanımızın kaççı ata mirasından haberdardır Şu an bilinmez. Sözü uzatmadan demeli ki bu köklü mirasın miras yedileri olarak en hafif deyişle ayıp ediyoruz. Hayatımızı yaşarken tecrübelerimizle yüzleŐirken bile bastığımız her karıŐ toprakta hakları bulunanlardan bahsetmeyeceğim. Sanatta ileri giden medeniyetlerin ortak algılarını yöneten bir eserden bahsedeceğim. Doğunun belli başlı edebi bakışını yansıtan ve katkıda bulunan eser, ölkemizde tam metin halinde 2009 yılında bir yayınevinin giriŐimleri sonucu insanımıza ulaŐtı. Doğu edebiyatının hikâye türündeki en önemli eserlerinden birisi olan Tûtîname'nin dili sanskritçe aslı sukasaptati'dir. Bir papağanın ağzından birçok farklı yapıda çeşitli hikâyeler yer alan kitapta insanlığın ortak değer ve aklından ilham alınarak yazılmıŐtır. Bu anlamda sadece doğunun değil yüzyıllardır süregelen bir kültür hafızasını da bu eserde görmek mümkündür. Tûtî anlam itibariyle papağan manasındadır. Bir kuş üzerinden bilgeliğin ve doğruluğun simgelenen eserdeki pek çok hikâye kahramanı Tûtî kadar sadakatli ve her yönüyle bilge değildir. Eserin muhtevası bu bilge kuŐun vezir ve karısının içine düştüğü sıkıntılı durumu düzeltmesinden ibarettir. Eserin genel mahiyetini okura bırakarak Şöyle demeli; insanlar olarak kitabın faydalarını saymakla bitiremeyiz. Gel gelelim ki tek satır okumaktan da imtina ederiz. Bu eser insanlığımıza bırakılan gerçek bir nimet niteliğindedir. Orijinal yapısına yakın Behçet Necatigil tarafından ortaya konan eser, okuru daha ilk sayfalardan kendine çekmesini bilmektedir.

Mah-ı Şeker'in kocası gittikten sonra Şeytanın türlü fitnelere kanan Mah-ı Şeker kocasını aldatma yoluna girer. Bunu ilk başından sezen Tûtî, otuz gün ve gece boyunca hikâyeleri ile Mah-ı Şeker'i oyalamayı baŐarır. Buradan anlayacağımız mesele Tûtî'nin bilgeliği dışında dostluğudur. İyi ve faydalı dostun insanı kö-tülükten alıkoymasının simgelendiği bir eserdir. Bu bağlamda hayatta doğru ve bilinenin dışında dost olmanın önemi vurgulanmıŐtır. Bakıyoruz, günümüz insanına öyle ki dostluklar fazlasıyla zarar görmüş durumda... Sözü fazla uzattık, insanın zaaf ve kusurları nasıl önlenir/in arayışı, Şeytanın ve nefsin ayartıŐlarına karşı bir mücadelenin temsili örneği olan eser ilgisine bir kez daha duyurulur.

Çizim ve Tasarım: Prof. Dr. Fatih ÖZKAFA
Kaynak: www.fatihozkafa.com

Halil KÖROĞLU

HÜR ÖL

Ötüken bozkırlarında kır atım ve kendim
Türk budunu ile beraber hür ve merttim
Çinli bir yosmanın kıkırdamasına kandım
İpek elbiseler ile bir rüyaya daldım

Hani gök börü hani, hani yoksun yanımda
Neymiş bu esaret, kanım durmaz damarımda
O gün bir nağra ile bu kabustan uyandım
O bir nağra ile tanrı dağında dolandım

Vaktim az, bu gece şimşekler ile ağardı
Ey deli Kürşad'ım senin aklında ne vardı
Derken bir nağra ile inledi sarayda baş
Başladı ihtilal kalmadı omuzlarda baş

Onların gayeleri hürriyet ve vatandı
Kürşad ve çeriler tepeden tırnağa kandı
O gece sarayları Çinli kanına kandı
Kürşad ve çeriler yatak odasına vardı

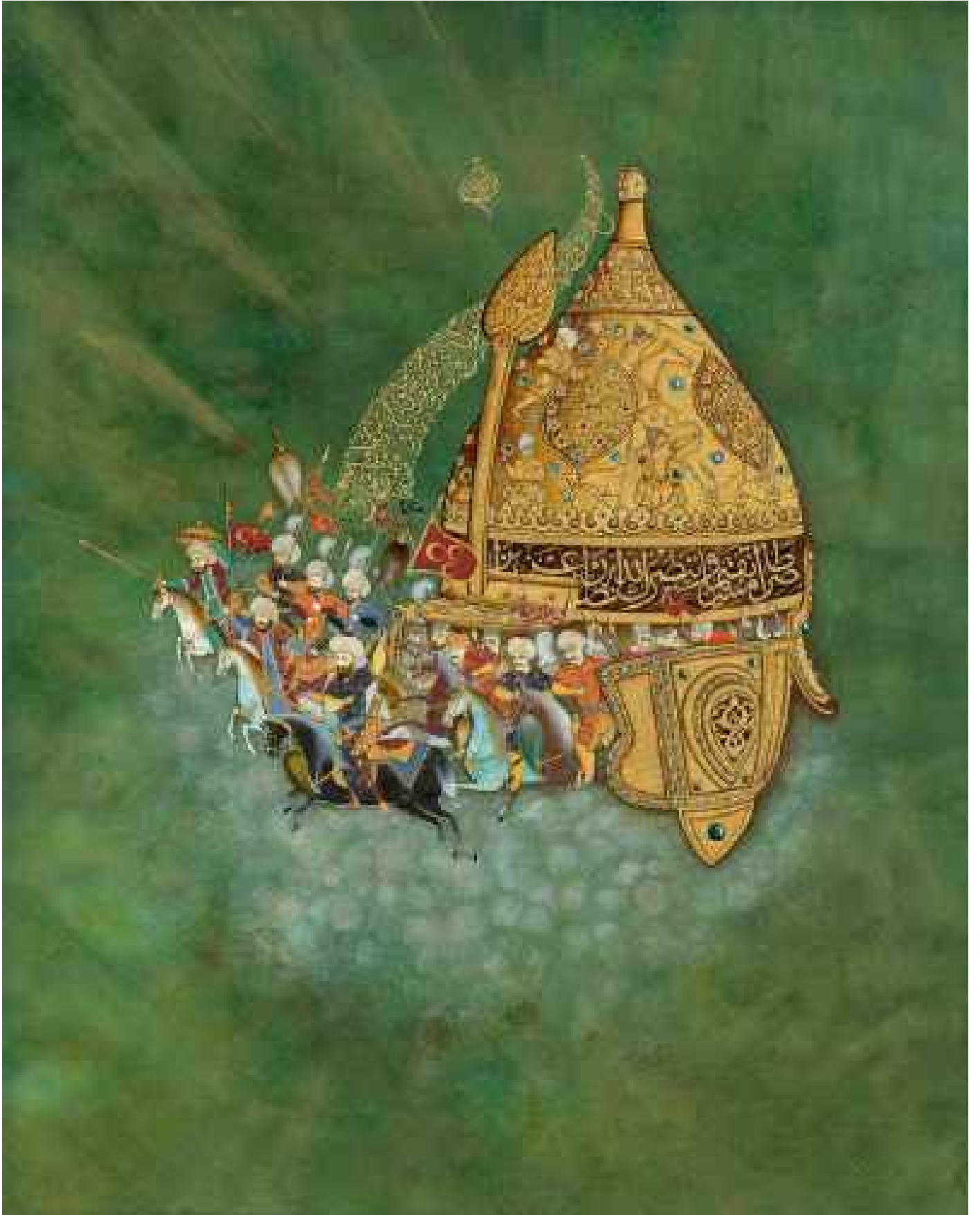
Çatırdadı kolonlar kırk bir yiğit önünde
Gökte kartal yerde bozkurt hürriyet düşünde
O gece Kürşad ata Kürşad değil vatandı
O gece Kürşad ata hürriyet ve de şandı

Yüzü, bini geliyor üstümüze yüz bini
Yine bir sesleniş ile verdik sırtı geri
Biçerek orduları gittik kuzeye doğru
Vey nehri kabarmış, savaş bize layık sondu

Kürşad uçmağa vardı biçerek orduları
Türkler ayağa kalktı Türk varsa tarih vardı
Asya'ya sığmaz tarih akışın mı tıkanı
Kürşad atanın kanı vey nehrinde mi kaldı

06.08.2020

Minyatür: Ferhat AKIL

Emrah TOPAL

RAF

Yorgunum

Hıfzımın derinlerinde, anlam veremediğim

Sessiz ve çelimsiz kelimeler boğuşuyor birbirleriyle

Sahte gülümsemeler saçıyorum ha bire

Donuk ve hüzünlü mimiklerimle

Dilimin ucunda biriktirdiğim sevdaları

Kalbimin en ücra köşelerinden getirdim

Bozuk lehçemden sana sevgiler ayıkladım özenle

Kıvrılıp gecenin ayaz kokan mum saatine

Bir yatsı vakti seni bekledim

Seni bekledi gözlerim saatlerce

Yelkovanla dertleştik, akreple

Belki biraz daha vakit kazanırım diye

Muamma sessizlikler kapladı semayı

Hunharca döküldü yıldızlar gecemden

Sonra

Sonrası işte, gelmedin sen

Mumları söndürdüm

Murat ÖZTÜRK

DETT SÂKİSİ

Çiçekler kanar koparıldığı yerden
Kan akıyor renkli yapraklardan
Bugün içim karanlık, gün karanlık
Sevdaya bereket mi katar kısa ayrılık
Bir bahane midir hazan mevsimi
Yüreği her dem yaprak dökene
Dert; anlamlar yüklü garip dert
Çaren nedir bulamadım mahzunum
Kör kuyu mu yoksa kuyuda ki ak ip mi
Ayrılık çeşmesi mi bu derdin membaı
Suyundan içen aşka mı susar
Yoksa gönlüne bir mest mi düşer
Bir an dahi de mi boş kalmaz
Istırap mı besler mazlum kırık gülü
Hep mi bir savaş hep mi bir uğraş
Ey saki doldur altın kâseyi
Bu saklı gönül şad olsun
Badeyi bırakıp kadehe bakan
Doyumsuz mel'un kahrolsun

Emrah TURAN

BAVUL

Bir bavula sığdırılmış

Ömrümün tüm umutları

Günüm bir bavul oldu

Bavuldan oldum bir gün

Ey Kara Lahanalı çocuk?

Yüzünde ay hüznü

Gözlerinde gök mavisi

Kalbinde yine yeniden

İki mezarlık korkusu!

Bir gününden oldun

Bir bavulundan

Bir bavulun oldun

Bir bavulunun gününden

Heyhat!

Uçmuş turnalar.

Tipiler halay ediyor

Çay başlarındaki yuvalarından

Ey pınarlar nerelerdesiniz?

Vadiler kurudu

Yok, bu yüzden mi?

Kara oldu lahana?

Çocuk yetim

Turna öksüz

Pınarlar sahihsiz

Toprak ecnebi ayağında

Aş namahrem!

Günüm bir vatan oldu

Vatanımdan oldum

Gelin

Ey

Çocuk

Turna

Pınar

Göçelim vatana.

İZLER

Kalemim elimde yine... Nedensizce tutuyorum elimde. Bilmiyorum, belki bana söyleyecekleri vardır. Sağa sola kıpırdıyor, izler bırakıyor kâğıdın üzerinde. Tıpkı senin gibi... Sende ellerimdeyken izler bırakmıştın bana. Hatırı sayılır hatıraların izleri. Kâğıdı koparıp atar gibi kopardın bizleri...

İzler...

Kıpırdıyor, yine kalemim. Satırı bitirdi, bir boşluk bırakıp yeni bir paragrafa başlayacak. Tıpkı senin gibi... Bitirdin yazmıyorsun, artık senden satır yok bana. Bir boşluk bıraktın ve gittin yeni bir paragraf daha olmadı. Farkın bu kalemimden... Belki de o bıraktığın boşluğu dolduruyor kalemim. Sen olmasan da seninle dolduruyor.

İzler...

Kıpırdıyor, yine kalemim. Sanırım ucunu açmam gerek. Her açışında daha güzel izler bırakıyor kâğıdında. Ama her açışında biraz daha tükeniyor kalemim. Tıpkı senin gibi... Sevgini açtığında daha ince izler bırakmıştın bana... Gönlünü, hislerini açtığında... Sende kalemim gibi mi tükendin, yoksa ben miydim seni kıran? Hayır, hayır ben ne kadar altını çizsem de sen üstünü çiziyordun.

İzler...

Kıpırdıyor, yine kalemim. Bu kez diğer ucuyla silgisiyle kıpırdıyor. Kâğıdım da bu kez silinmiş izlerin silgi izleri. Tıpkı senin gibi silsem de yine bir iz kalıyor.

İzler...

Kıpırdıyor, yine kalemim. Sanırım yine satır sonuna geldi. Bir boşluk daha bırakacak belli... Belki yine bir paragraf... Belki bu kez, yeni bir başlık...

Kalemim. Kıpırdıyor yine...

DENİZİ YİTİREN TAYFA

veya OĞLAK DÖNENCESİ EFSANESİ

“Bütünden kopmuş bir parçayım. Toprağın verdiği güveni artık hatırlamıyorum. Yerle gök arası sonsuz bir mavilikteyim; ne ilerlediğimiz istikamet, ne de yitip gidişimiz umurumda. Yol almak yeterli bir amaç benim için ve bazen sakin bazen çıldırmış dalgalar üzerinde, bazen neşeli bazen korkulu... Yol aldığımızdan hiç şüphem yok. Tayfa oldukça öfkeli ve oldukça korkak... Gemidekilerin hiçbiri onlara verdiğim güveni artık hatırlamıyor. Umursamıyorum. Bütüne koşan bir parçayım.”

Kaptan seyir defterine bozuk bir el yazısıyla hızlı hızlı not düştü bu satırları. Gece boyu düşünmüş, sabaha karşı bir anda yazmıştı. Kamarada ışık azalıyordu. Tükenmek üzere olan mumları hevesle tutan gümüş şamdanlar az sonra karanlıkta kalacaktı. Yazdıklarını tekrar okumadan defteri kapattı. Masanın üzerindeki tabakasını alıp sessizce kamaradan ayrıldı. Güvertede kimse yoktu. Okyanusun sakin gecelerine has ferahlığı taşıyan tatlı bir meltem rüzgârı doldurdu ciğerlerini. Derin bir nefes aldı. Göğsü sızladı bir an. Yüzünü acıyla buruşturdu. Gömleğinin sol yakasını ayırıp göğsündeki yaranın açılıp açılmadığını kontrol etti. Alacakaranlıkta anlayamadı. Sağ elini henüz tam kapanmayan yaranın üzerinde gezdirdi. Kan görünmüyordu. Kırgınlığını hatırladı Kaptan. Tayfaların onu öldürmeye kalkıştığı günü hatırladı. Tayfayı aynı gün affetmişti, kendine küslüğü kalmıştı üzerinde. Geminin kaburgalarına çarpan dalgaların huzurlu şarkısı hüzne döndü bir anda. Göğsüne saplanan hançeri kendi elleriyle çıkarttığını, kendi yarasını kendisinin dağladığını hatırladı. Yapayalnızlığını hatırladı. Bir kere daha

sızladı yara izi.

Hafızasını bıraktı bir kenara. Boş güvertede yalın ayak ağır adımlarla yürümeye başladı. Gökyüzü açık ve hava berrak, yıldızlar net. Dalgalar yumuşak ve sular sakin, yakamozlarda ahenk. Topuk sesine kimseyi uyandırmamak için çizmelerini kamarada çıkarmıştı. Sadece çizmeleri değil, silahları, pusulası, dürbünü, haritası, başlığı, ceketini... Tabakası hariç her şeyini kamarada bırakmıştı. Tabakası hariç hiçbir şeyi üzerinde taşıyacak gücü yoktu. Geminin hayaleti gibi burnun en uç noktasına kadar sessizce yürüdü. Tabakasındaki son parça tütünü dolunayın tertemiz ışığında son ince kâğıda sardı. Tabakadan da orada kurtuldu. Aylardır hiçbir limana uğramadan yol almasını istediği geminin suyu nasıl yardığını seyretti bir süre. Bir süre ufuk çizgisindeki hafif aydınlıkta gökle birleşen denize daldı gözleri. Yıldızlara baktı sonra. Sonra üflediği dumanı özenle dağıtan rüzgârı gördü. Denizi göğü bırakıp yüzünü gemiye döndü. Asla kendisine ait olmayan gemiye... Aylardır üzerinde durup tayfaya komutlar yağdırdığı, kaptanı olduğu gemiye baktı uzun uzun. Bir kere bile “Ben yüzdürüyorum” diyemediği, kimin yüzdürdüğünü anlamak için aylar boyunca yol alışına hayran kaldığı gemiye baktı. Denizin her türlü belasını sırlayan iki yoldaş gibiydiler. Gülümsedi. Tayfa uykudaydı. Güneş geliyordu. O sabah olacakları gören tek kişi Kaptan’dı.

Güneş gökyüzünde sabah saatlerini adımlarken, direktteki gözcünün çıldırmaşçasına haykırması ile uyandılar:

“Karaaaaaaaa! Uyanııııııııı!”

Sızdıkları yerden güçlkle doğrulan tayfalar uyku sersemi bir şaşkınlıkla, etrafına bile bakmadan güverteye toplandı. Hepsinin gözü direkttydi. İçlerinden biri gözcüye seslendi:

“Ne diyorsun Tekgöz!”

Evet, Kaptan tarafından ufukları gözlemek vazifesi bir gözü kör olan birine verilmişti. Tek gözlü tayfa dehşet içinde, titreyen bir sesle kekeleyerek güverteden gelen soruyu cevapladı:

“De... De... Deniz... Deniz yok!”

Güvertedekiler bir an Tekgöz’ün ne dediğini kavrayamadı. Kısacık bir an... Uyku sersemliğinin dehşete dönüştüğü o kısacık an. Etrafa baktılar. Güvertenin kenarına koşup parapetlere yapıştılar. Gemi toprak üzerindeydi. Hem de yıllardır bir yudum su görmemiş, üzerinde ot bile bitmeyen, çatlamış, kupkuru toprak üzerinde.

Birkaçı bu dehşetli manzaraya dayanamayıp o anda bayıldı.

Yelkenlerden sorumlu olan iki kişiden biri korkunun getirdiği taşkın bir öfkeyle:

“Kahretsin. Bu nedir?” diye bağırdı.

Öteki şoka girmiş, konuşmak için sesini zorluyordu:

“Allahım bize yardım et.”

Vazifesi halatları ve makaraları kontrol etmek olan tayfa gözlerinin gördüğü gerçeğe çaresizlikle kendine göre bir açıklama getirmeye çalışıyordu:

“Aylardır denizdeyiz. Belki hepimiz sanrı görüyoruz.”

Yanı başında duran arkadaşı gerilmiş sinirlerini boşaltmak ister gibi bağırdı:

“Aptal! Görmüyor musun? Sence bu sanrı mı?”

Kaptan’a olan nefretini her fırsatta dile getiren, geminin en ağır işlerini üstlenen tayfa ise olayı kavramış, gizemi çözmüş, konuyu aydınlatmış gibi emin bir tavırla konuştu:

“Karaya oturmuşuz işte. Beceriksiz Kaptan’ın bizi sürüklediği yer kim bilir neresi?”

Cümle içinde Kaptan kelimesi geçer geçmez dümencinin gözleri parladı:

“Kaptan! Kaptan nerde?” dedi. Kaptanın varlığı anca aklına gelmişti. O kamaraya doğru koştururken diğerleri kendi aralarında konuyu konuşuyordu.

“Saçmalama! Karaya oturmuşuz diyorsun. Kıyıya yakın bir yerde miyiz ahmak? Bir etrafına bak. Deniz yok, deniz!”

“Kaptan dediğiniz o lanet herifin işi bu!”

“Kaptan bunu nasıl yapabilir be adam?”

“Bilmiyorum ama onun işi! Belki denizin şeytanları ile ortaktır. Bunu yolculuğun başında birilerinden duymuşsunuzdur siz de. Herkes onun denizdeki ifritler sayesinde hazine bulduğundan bahsediyordu zaten. Belki onun şeytan dostları getirmiştir gemiyi buraya.”

“Yeter. Kes artık!”

“Onu aylar önce gebertmeliydik.”

Kaptan’a bakmak üzere kamaraya giden tayfa güvertede tartışan arkadaşlarına seslendi:

“Kaptan kamarasında değil!”

Homurdanarak telaşla koştular. Kaptan’ın bütün şahsi eşyaları oracıktaydı. Boş bölmede biri bağırdı:

“Kaptaaaan!”

Diğeri boş gözlerle etrafı süzerken sayıkladı:

“Gitmiş.”

Kaptan’ın yarasından çektiği hançeri kamaranın direğine saplayarak iliştiirdiği notu fark etti biri.

“Hey, buraya bir not bırakmış.”

Hançerin ucundaki kâğıdı kopardı, diğelerine okudu:

“Yüzüşü kavradım. Gemiye ihtiyacım yok artık. Bulunduğunuz nokta haritada işaretli. Denizi yitirdiniz.”

Nottaki son cümle tayfaları ürpertici bir yokluğun, korkunç bir belirsizliğin içine çekmişti. İçlerinden biri haritaya bakıp konumu söyledi:

“Oğlak Dönencesi üzerindeyiz.”

Foto: Sadi ERBEK

KUM

Nemden terliyordu. Terini siler diye rüzgâr-dan korkuyordu. Terini silmeliydi elbette. Ya silme-yip de ne yapacaktı? Mutlaka silecekti. Ter silinmez miydi hiç? Silinmesi şarttı. Ama rüzgâr olmazdı, rüzgâr ilemezdi, rüzgâr silmemeliydi. Hem rüz-gâr ter silmekten ne anlardı ki? O ancak teri saçıp savurmayı bilirdi. Teri harcardı. Tere kıymet ver-mezdi. Ter bir hiçti rüzgâr için. Terini rüzgâra teslim etmeyecekti.

Eserse lodostan eserdi. Başka yönden bir esinti bekleliyordu. Lodosla arasına bir set çekme-liydi. Yaslanabileceği bir duvar vardı ileride. Ama lodos yönünde değildi. Bir ağaç vardı az daha ileri-de. Gelin görün ki ağaç rüzgârdan korumazdı, belki güneşten koruyabilirdi. Daha ileriye baktı. Daha da ileriye baktı. Ufku yırttı. Lodosla arasına koyacak bir set bulamadı.

Az önce en büyük düşmanı nemdi. Sonra birden rüzgâr oldu. Şimdiyse nemin ve rüzgârın ona yaptığı kalleşlikleri çoktan unutmuştu. Artık tek bir hasmı vardı o da lodostu. Bir set arayışı saniyeler içinde kökten bir isyana dönüştü. Lodosa başkaldır-maya karar verdi. Lodosla arasına koyacak bir set bulmak bir sinek öldürmekten ibaretti. Oysa bataklığı kurutmalıydı. Lodosla herkesin, cümle âlemin, alayının arasına duvar örecekti. Lodos gününü göre-cekti. Lodos kime bulaştığının farkında değildi.

Fırtınadan gözlerini açamıyordu. Kirpikleri-nin koptuğuna emindi. Hatta kuvvetli esinti saçları-nı bile kökünden koparıp savurmuş olmalıydı. Artık keldi. Artık kördü. Ama ne önemi vardı? Lodosla kavga etmeye karar verdiğinde, dakikalar önce, bunların hepsini göze almış ve bu uzun yolculuğa böyle çıkmıştı. Lodosun çabası boşunaydı. Kellikle,

körlükle onu yıldırıamazdı.

Lodosa inat uyumaya karar verdi. Nerede olduğunu hatırlamıyordu. Çünkü rüzgârın uğultusu kulaklarından girip bütün hafızasını yemişti. Her neredeyse oradaydı işte. Şurası burası ne fark eder-di? Tam lodosa kafa tutulacak yerdeydi.

Uyumak için kıvrılmak gerektiğini bilirdi. Uyku diye ömrün kıvrımlarına denirdi. Hayatın bacaklarını karnına çekmesinin diğer adıydı uyku. Şimdi uyuyacaktı ve lodosa kim olduğunu göste-recekti. Fırtına uykusunu getirmişti. Fırtına ninni gibiydi. Biraz da soldan esse ne güzel olurdu. İyi-ce uykuya dalar, mışıl mışıl uyurdu. Sahi ya lodos! Biraz da soldan esiversene! Tırnaklarını kim kesmiş olabilir? Yok canım. O uyurken fırtına tırnakla-rını sökecek değildi ya! Hem lodostu bu sonuçta. İşkenceci Sam Amca değildi. Lodosun manikürle pedikürle işi olmazdı. Onun mevzusu saçlardı. Lo-dos saç peşinde koşardı. Tırnaklarının kesilmesiyle lodosun bir ilgisi yoktu. Saçlarını, kirpiklerini ve tırnaklarını aynı yerde buldu. İyi ama bütün ipuç-ları lodosa işaret ediyordu. Eğer tırnaklarını lodos kesmediyse tırnaklarının burada ne işi vardı? Saç-larının ve kirpiklerinin tam yanında... Bir köşede pusuya yatıp lodosu beklemeye karar verdi. Eninde sonunda lodos yeniden esecekti. Suç mahalline ge-lecekti. İşte o zaman gizlice izleyecek ve olan biteni anlayacaktı. Lodos edebiyetle geldi. Etekleri uzun, başı önünde, elleri bağlı belinde... Kum getirmişti yanında bol bol. Saçların ve kirpiklerin üstünü kum-la örttü. Tırnaklara bakmadan dönüp gitti. Lodosun günahını almıştı. Arkasından seslenememişti. Bir özür bile dileyememişti. Terini sildi. Kuma sürdü. Öldü.

YEŞİM'İN ÇOK TRAJİK ÖYKÜSÜ

9.6.2020

Yeşim iki üç gün önce bir taksiye eşyalarını yerleştirerek, gene bilinmez bir yolculuğa çıktı. Yirmi dokuz yaşında dört evlilik yapan talihsiz Yeşim, yanında dördüncü kocasından olan bir kız çocuğu da vardı. Yeşim'in babasının oturduğu apartman, tam da bizim apartmanın karşısındaydı. Balkonda, dışarıda Yeşimle bir buçuk yaşlarındaki kızını gördükçe derin üzüntülere kapılıyordum. Keşke tüm bu olanlar hiç olmasaydı. Yeşim çocuk olarak kalsaydı. Zaman bir yerde donup kalsaydı.

Yeşim'in bu trajik halini gördükçe, biricik kızım Asiye *"İyi ki evlenmemiş"* dedim. Asiye, Yeşimden bir yaş büyük. Asiye de otuz yaşında. Hayat ne kadar yanıltıcı, ne kadar girdaplarla dolu... Fakültede ders verirken kızlara ve erkeklere bakarak *"Bu çocukların hali ne olacak?"* derdim kendi kendime. Öğrencilerime kendi çocuklarım gibi kaygılanırdım. O yıllarda Asiye daha ilkokula gidiyordu. Yeşim'i de hiç mi hiç tanımıyorduk. Asiye ile Yeşim büyüdüler. Öğrencilerim kayıplara karıştı. Ben emekliye ayrıldım. Asiye üniversite eğitiminden sonra enstitülerden iki üç diploma belge alarak ancak iş bulabildi. Yeşim de yedinci sınıftan tasdikname alarak okumadı.

Ben şimdi bazı kitaplar, dergiler okuyarak hayatı anlamaya çalışıyorum. Hayat bir türlü gerçek yüzünü göstermiyor. Biz bir ilkokulun bahçesinde futbol maçı yapıyor, sonra dişlerimizi fırçalıyorduk. O kadın bizleri annemiz gibi kucaklıyor, sevgi gösteriyordu. Başka bir kadında içini çeke çeke sarı bir

organla konuşmaya başlıyordu. Küçük bir hikâye kitabında kuşlar görüyor ve kuşlara sesleniyorduk: *"Ey kuşlar bu sene de güneye göç edecek misiniz?"*

Kuşlar da koro halinde cevap veriyorlardı: *"Dünyanın düzeni böyle kurulmuş. Bizler güneye göç ederiz. Siz çetin kışlar, acılar yaşarsınız. Hayat devam eder. Fabrikalar açılır, dükkânlar açılır, çocuklar okulun yolunu tutar. Biz gökyüzünden siz insanların halini ibretle izler yolumuza devam ederiz"* Kuşlar gökyüzünde kayboldu... Yeşim kendini gene bir dehlizin içinde buldu. Asiye sabah otobüsle işine gitmek için ağır ağır durağa yürüdü. Yeşim dördüncü kocasından olan kızının elini sıkı sıkı tuttu. Yeşim'in diğer üç kocası ve üç çocuğu bir serabın içinde kayboldular. Yeşim'in yüzü iyice sarardı soldu. Beli kamburlaştı. Bir mutsuzluk bütün bedenini sardı. Yağmur yağıyor, şimşekler çakıyordu. Şehirler bir görünüp bir kayboluyorlardı. Dolmuşlar, tramvaylar tıkr tıkr çalışıyordu.

-Çok dalgınsın Mustafa hocam.

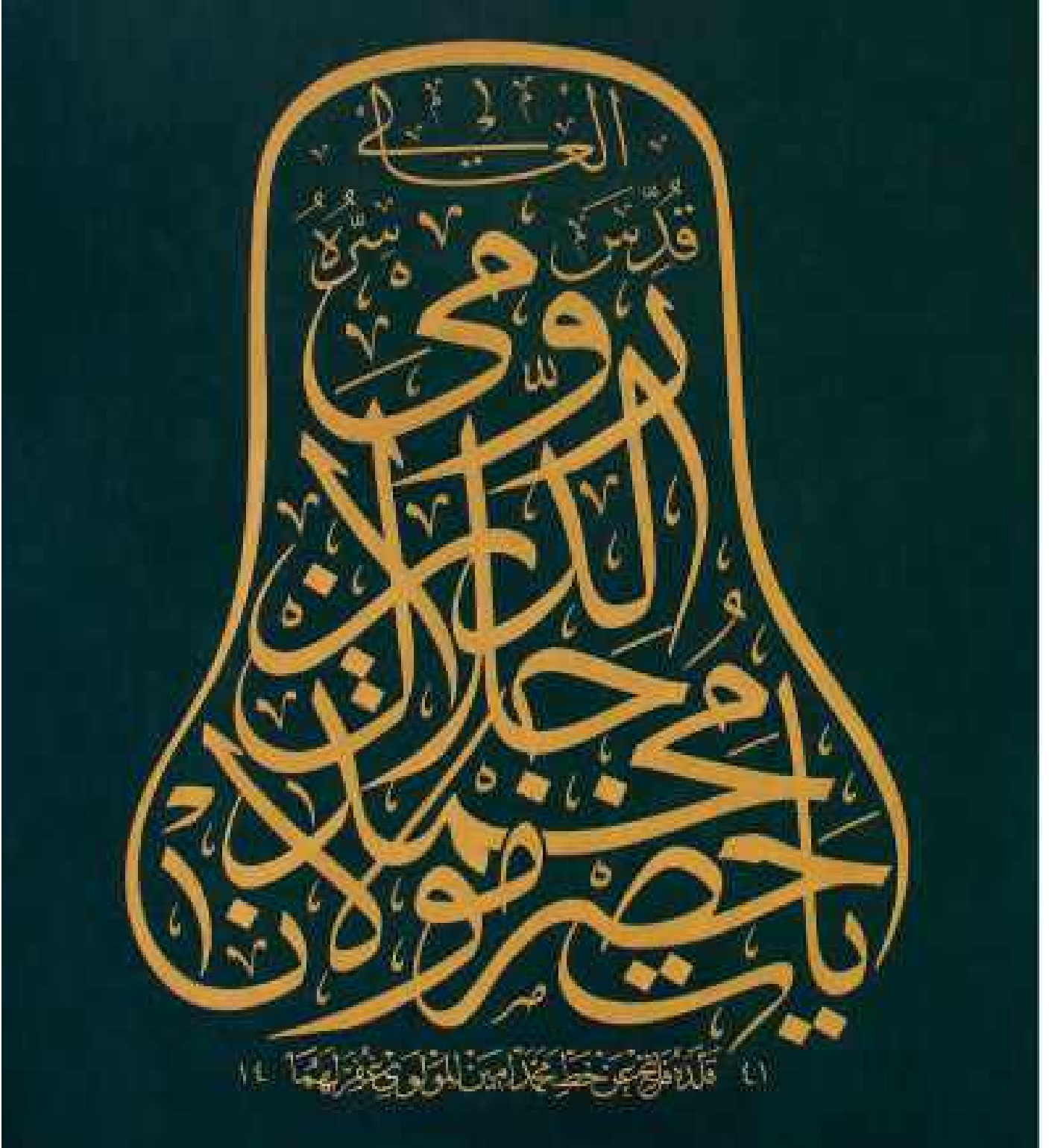
-Ah! Sen misin Erhan? Gerçekten de dalmış gitmişim.

-Boş ver be hocam, şu hayatta hiçbir şeyi kafaya takmaya değmez. Hayat hiçbir şey olmamış gibi devam eder gider. Benim de başıma bir takım felaketler geldi. Karım beni terk etti. Çok acılar yaşadım. Sonra her şeye boş verdim. Duygusuzlaştım...

-Ama Erhan; Bu çocuklar ne olacak. Akşam lambalar aydınlanınca, karaltılar hangi sokağa savrulacak.

“Bak Erhan” dedim. Erhan bir anda kayboldu. Erhan’ın karısı çocukları şimdi neredeler acaba diye endişeye kapıldım. Yeşim’i otogara götüren taksi durağa geri döndü. Buçuk tramvayı karşıda göründü. Yeşim bütün mutsuzluklarını doldurduğu çantasını karıştırdı. Bir buçuk yaşındaki kızına baktı, ağlamaya başladı. Diğer çocuklarını çok özledi. Asiye akşam işten eve döndü. Yeşim’in yaşadıkları aklıma gelince “İyi ki Asiye evlenmemiş” dedim tekrardan. Hava kararmaya başladı. Bir kitabı elime alarak derin derin içimi çektim.

Çizim ve Tasarım: Prof. Dr. Fatih ÖZKAFA
Kaynak: www.fatihozkafa.com

HAVA GELİYOR

“İki tatlı kaşığı kahve, bir fincan soğuk su, şeker, yok şeker koyma. Sade içsin, şeker zararlı” diye fısıltı halinde konuşurken, dışarıdan gelen gök gürültüsüyle bakışlarımı pencereden yana çevirdim. “Hava geliyor” derler bizim buralarda. Anlamı şu; fırtına kopacak, kuvvetli bir yağmur yağacak, kim bilir belki sel gelir, dere taşar, denize çamur akar. Yani dışarıda olan evine girsin, dağda olan aşağı insin, balkondaki çamaşırlar hemen toplansın, kapılar, pencereler sıkı sıkı kapansın.

Ben ise bölgenin iflah olmaz uyumsuzuyum -bu yakıştırmayı da en sevdiğim yazarın bir sözünden özenerek sahiplendim- yani diğerlerinin eve sığınma manası çıkardığı “Hava geliyor” tabiri, benim için “Bir fırsatını bulup yağmura ıslanmaya çık” anlamı taşıyor. Ama bu sefer kendimden daha değişik bir talepte bulunuyorum; ‘mahsur kal’ -evet yanlış okumadınız, kendimden talepte bulunuyorum.- Makinadan gelen sesler bana kahvenin hazır olduğunu haber veriyor, köpüğü ziyan etmemeye özen göstererek yavaşça döküyorum fincana. Yanına kendi yaptığım şerbet ve kurabiyeleri de ekleyerek şık bir sunum hazırlıyorum. Boydan camın önündeki yerine konumlanmış, havayı gözlemliyorken buluyorum dedemi. Tepsidedikleri görünce gözleri parlıyor ve “mersi” diyerek fincanına uzanıyor. İlk yudumunu kendine has bir biçimde hüpürdeterek, manzarasına doğru dönüyor. Ben de fazla oyalanmadan odadan çıkarken “Dağa gidiyorum” diyorum. Arkamdan bağıyor; “Hava geliyor, fırtına uçurur seni, bak karışmam” diye. “Korkma, ayaklarıma taş bağlarım, fırtına falan uçurmaz” di-

yerek karşılık veriyorum ona ve odama geçiyorum. Hazırlanırken de dedemin her dışarı çıkışında söylediği içimi ferahlatan(!) ilginç cümlelerini düşünüyorum. Misal; yaylaya çıkarken “uçurumdan düşüp ölürsün”, sınır dışına giderken “kaybolur da köyün yolunu bir daha bulamazsın”, çadırda kalırken “ayılar seni yer”, uçağa binerken; “uçanın düşer”, araba kullanırken; “birine çarparsın” der. Arkadaşlarımla buluşacağımda da Müge Anlı’dan senaryolar anlatır -dahası da var elbet ama uzatmaya lüzum yok- Bunları hesaba katınca fırtınada uçma fikri pek de caydırıcı gelmiyor. Yağmurluğumu giyip çantamı da alarak evden ayrılıyorum ve dağa doğru yollanıyorum. Yağmur henüz tek tük serpiştiriyor, ahmak ıslatan cinsinden yani, oysa rüzgâr suratıma tokat gibi yapıyor. Zaten dik bir rampadan ibaret olan dağ yolu olumsuz hava şartlarından dolayı -şu tabirden de hiç hoşlanmıyorum- hepten zorlaşıyor, lakin halimden memnunum. Biraz dramatize edecek olursam düz yolları olan bir yerde hiç yaşamadım, sıcak bir iklim de bana göre değil. Hâsılı; rampalara da, kötü havaya da fazlasıyla dayanıklıyım. Köy ahalisinin eve kapanıp sobayı yakmaya koyulduğu sırada, köyün delisi rolümün hakkını vermek uğruna kendi özgür hür irademle yaptıklarına bakınca, ağlanacak halime gülüyorum, yani başkalarına göre ağlanacak halime. Yürüdüğüm yolda kimse yok, hem neden olsun ki, böyle havada benden başka dağın başına çıkacak biri yok. Bu düşüncelerle ulaşıyorum dağ evine. Kapıyı açar açmaz evdeki havasızlık dışarı sızıyor. Ama ne kapıyı açık bırakma, ne de pencereleri aralama ihtimalim var, ma-

lum havadan dolayı. Ben de terasa çıkıp manzarayı seyre koyuluyorum. Fırtına gittikçe şiddetleniyor, deniz huzursuz, hiç kayık yok, hatta gemi bile yok, limanı göremiyorum ama dalgalar kıyılara saldırıyor adeta, sahil yolu da oldukça sakin. Kuşlar çığlık çığlığa sürü halinde bir yere doğru uçuyorlar, acaba onlar da türbülansa düşüyor mudur? Sandalyeyi en kenara çekip oturduğum için bacaklarımı terastan aşağı doğru sarkıtabiliyorum, ayaklarımda yağmur damllarını hissetmek hoşuma gidiyor. Babam görse “Sok o ayaklarını içeri!” diye bağırdı, ama babam yok, çok uzakta. Annem ise çamaşırları toplamamı hatırlatıp dururdu, ben de yağmurdan nasip lensinler diye toplamazdım onları, ama annem yok, o da çok uzakta.

Dağın başında yalnızım, hava geliyor, onu bekliyorum. Fırtına yavaştan kuvvetleniyor, yağmur hızlanıyor. Düşünüyorum da, yağmurdan kaçan insanların kalabalığı beni yağmura kaçmaya mecbur bırakmış. Yani aslında yaptığım, delilikten ziyade bir mecburiyet. Hani kafa dinlerler ya, benimki de o cinsten bir fiil. Gerçi benim gibi antika kafalılar, kafa dinlemeye kalktığında daha çok yorulur da...

Fırtına, iri yağmur damllarını üstüme doğru savurduğundan ıslanıyorum ve rüzgâra direnemeyen migrenim kendini hatırlatmaya başladığında terasta daha fazla barınamayacağıma kani olup içeri girme kararı alıyorum. Tam alt kata inerken içeri girme kararı alıyorum. Tam alt kata inerken bir yıldırım düşüyor ama sanki yıldırımdan ziyade gök yarılması -böyle bir tabir vardır umarım- işte en sevdiğim hava ve en sevdiğim ses; gök gürültülü sağanak yağış.

Küçükken babamla denizin üstüne düşen yıldırımların fotoğraflarını yakalamaya çalışırdık. Ben, yakınlara düşen yıldırımın aydınlığıyla irkildiğimde babam “Korkma, fotoğraf çekti, flaş patlıyor” derdi. Sakin yağmurlarda ise çıkıp dışarıda ıslanır, sonra eve dönüp battaniyenin altına girer ve

sıcak çikolata içerek kitap okurdum. İşte bu tahayyül bana çok tatlı geliyor ve çay demlemeye koyuluyorum. Yağmurun çatıya düştüğü anda çıkardığı “pıt pıt” sesi ile demlenen çayın rayıhası bana derin bir huzur veriyor ve keyfim yerine geliyor -keyfimin yeri de neresiyse artık-

Çayımı alıp yatakta oturmak ve yatmak arası bir pozisyona geçiyorum. Dışarının fırtınası pencerelerden ve kapıdan kurtulup içeri sızabildiği ölçüde bir uğultu katıyor ortama, ama bu pencereyi aralamama engel olmuyor. Pencereyi aralayıp yatağa geri dönerken çantamdan da kitabımı alıyorum. Çayımı yudumlarken bir yandan da kitabımı okuyorum. Aslında ortam bayağı keyifli ama ben bir türlü moduma giremiyorum. Sonra değişiklik olsun diye sesli okuma yapmaya başlıyorum (normalde hiç yapmadığım bir şeydir ama nedense o an fikri hoş geliyor.) Aslında komik bir bir durum, birinci sınıf çocuğu gibi hissetmeme neden oluyor ve bu benzetme beni kendime güldürüyor. Dağda mahsur olmanın garip huzuru, aykırılığın getirdiği heyecan, Karadeniz yağmurunun sesi, pencerenin baktığı denizin hırçın görüntüsü, çayın sıcaklığı, seslice okuduğum hikâye (...)

Hikâyeyi okurken fark ediyorum da; hikâyesizim ben. Hikâyesiz bir insanım. Bu nasıl olur, hatta olur mu, mümkünatı var mı bilmiyorum ama kastettiğim hikâyesizlik, anlatacak hiçbir şeyimin olmaması ya da olanları anlatmaya değer bulmamla ilintili değil. Bu tamamen anlatma hevesimi bir yerlerde yitirmemden kaynaklanıyor. Yoksa ben de uydururum bir şeyler, ama mesele bir şeyler uydurmak değil. Buna gerek duymuyorum çünkü ne kadar çok anlatırsam o kadar çok anlaşılıyorum. Normal insanlar anlaşılma için anlatırken, ben anlattıkça daha anlaşılmaz bir havaya bürünüyorum. Elbette susmak da depresif bir anlaşılma çabası barındırmıyor, ama en azından sustuğumda durum stabil kalıyor. Anlatmam istendiğinde “Anlatacak bir

şeyim yok” diyorum ama “Ben hikâyesiz biriyim” desem daha fiyakalı olur zannımca. Tabi bu açıklama beni “Hikâyesizlik nasıl oluyor?” sorusundan muaf tutmaya yetmeyecek, biliyorum. Bu soruya muhatap alındığımda da “Anlatılmaz, yaşanır” klişesini patlatıp sıyrılırım işin içinden, nasıl fikir ama? Bence fena sayılmaz.

Ne zamandır hikâye yazmam isteniyor benden (aslında tüm bunları sorun haline getirmemin ve kendimi hikâyesizlikle itham etmemin ana nedeni de bu.) Yazmıyor değilim, yazıyorum ama okuyan “Bu yazdığın, hikâye olmamış” tepkisini veriyor genelde. Ben de farkındayım durumun, o yüzden savunma dahi sunmuyorum. Hikâye değil de hikâyemsi oluyor yazdıklarım -sanırım bir başarısızlığı daha yeni bir icatla taçlandırıyorum- Ne yapayım, hikâyesiz birinden bu kadar çıkıyor demek ki. Yazamadığım tüm hikâyelerden özür dileme istediğimi bastırmaya bile çalışmıyorum. “Acaba doğuştan mı hikâyesizim yoksa sonradan mı hikâyesiz oldum yahut hikâyemi mi kaybettim” diye sorgulamaya başlıyorum yalnızca. Ve hiç unutmadığım bir hakikati hatırlıyorum -unutulmayanlar da hatırlanır-

Durum şöyle; Günün birinde yazılmamış bir hikâyeyi okuma sevdasına düştüm. Hatta o hikâye kendini sakınıncı ben de kendi hikâyemle onu aydınlatmak istedim, bu sefer de tamamen sırlandı. Bir odanın her yanı ayna olsa dahi, içeri ışık sızmadığı sürece bakan göz kendini göremez. Ben de o karanlıkta hikâyemi yitirdim. Ondan beri de hikâyesizim (...)

Telefon çaldı. Arayan dedemdi, açtım; “Hava geliyor, hadi eve dön” dedi. “Hava geldi bile” dedim. Telefonu suratıma kapattı. Zaten dedemin telefon kullanma amacı söyleyeceğini söyleyip kapatmak, zinhar dinlemek değil. Eşyalarımı toplayıp eve döndüm. Pencereyi kapatmayı, kapıyı kilitlemeyi, hikâyeyi anlatmayı unutmadım.

Foto: Akif GÖÇMEN

TARİH EZBERDEN İBARET MİDİR?

Lise yıllarında tarih dersini seven çok az kişi vardır. Mesela ben! Şu an çokça tarih araştırması yapсам da lisedeyken ben de sevmezdim tarih derslerini... Çünkü tarih bize “ezberden ibaret bir ders” olarak dayatılmıştı. Ezber de kolay bir iş değil tabii... Eğer tarih ezberden ibaretse her gördüğümüzü ezberlemek durumunda kalacağız ve aynı konuyu farklı şekilde ele alan kaynaklar adeta birbirini yalanlamış olacak. “Şimdi bu gibi durumlarda ne yapmamız gerekir, hangi bilgiyi ezberlememiz gerekir?” gibi sorular beynimizde hararete sebep olabilir. Tarih, kaynaklardan yola çıkıp makul bilgiyi tespit etmektir. Yani tarih ezberden ibaret değildir, çünkü zaman zaman ezberleri bozabilir.

“Tarihi bir mesele nasıl ele alınır?” sorusuna usulen bir cevap verilebilir tabii ki. Ama bunu bir örnek üzerinden anlatırsak çok daha akılda kalıcı olacağını düşünüyorum. Örnek olarak da pek çok ihtilafı barındıran bir meseleyi, Yavuz Sultan Selim Han’ın küpe takıp takmama hadisesini ele alalım.

Yavuz Sultan Selim Han kimdir?

Öncelikle biraz Yavuz Sultan Selim Han’dan bahsedelim. Yavuz Sultan Selim Han, Osmanlı Devleti’nin dokuzuncu padişahı, İslâm âleminin seksen sekizinci halifesidir. Babası Sultan 2. Bayezid Han, annesi Gül Bahar Hatun’dur. Mısır Seferi’ne çıkıp Memluk Devleti’ne son verdikten sonra kutsal emanetlerle birlikte halifeliği de devralmıştır. Böylelikle İslâm âleminin ilk Türk halifesi olmuştur.

Osmanlı Devleti’nin sınırlarını özellikle doğuya ve güneye doğru genişleten Yavuz Sultan Selim Han’ın saltanatı kısa sürmüştür. Ama bu sekiz senelik kısa saltanatı süresince Osmanlı Devleti sınırlarını yaklaşık 2,5 kat genişletmiş ve oğlu 1. Süleyman’a yani Kanuni Sultan Süleyman Han’a muhteşem bir miras bırakmıştır.

Yavuz Sultan Selim Han’dan kısaca bahsettikten sonra gelelim küpe meselesine... Soruyu şıp diye cevaplamadan evvel malum tabloyu ele alalım. Yavuz Sultan Selim’e ait olduğu düşünülen tablo, Avrupalı bir ressam tarafından yapılmıştır; ama ressamın kim olduğu bilinmemektedir. Kim olduğu çok da önemli değil zaten. Bu tabloda Yavuz Sultan Selim Han; inci küpeli, madalyonlu ve taçlı olarak resmedilmiş. Şimdi bu konudaki iddialarla meseleye biraz derinlik getirelim.

Gerçekten de küpe takıyor muydu?

“Hayır, küpe takmıyordu” diyerek burada meseleye nokta koymak isterdik ama biraz açıklama yapma ihtiyacı hissediyoruz. O dönemde resmedilen minyatürlere bakıldığında Yavuz Sultan Selim Han’ın hiçbir şekilde küpe, madalyon gibi şeyler takmadığı açık bir şekilde görülür. Hiçbir tarih kitabında da küpe taktığına dair bir rivayete rastlanmaz, aksine, sadeliği sevdiğinden ve ihtişamdandan uzak durduğundan bahsedilir. Küpe taktığını iddia edenlerden şöyle bir hikâye duydum ki akıllara zarar: Neymiş efendim, o zamanda köleler küpe takıyormuş. Yavuz Sultan Selim Han da “Ben de Allah

yolunda köleyim” diyerek küpe takmaya başlamış. Kulağa ne kadar da mantıklı geliyor, değil mi? Ama bu sadece bir uydurmadan ibaret.

O tablodaki kişi Şah İsmail diyorlar?

Yavuz Sultan Selim Han’ın küpe takmadığı apaçık ortada. Bu yüzden de bazı kesim “Bu küpeyi taksa Şah İsmail takmıştır” diyerek tablonun ona ait olduğunu iddia ediyorlar. Ama bu da doğru değildir. Bunun ispatı da Şah İsmail’in tarihî kaynaklarda yer alan portreleri ve minyatürleridir. Bu minyatürlere bakıldığında Şah İsmail’in hem küpe takmadığı hem de o portredeki kişiye hiç benzemediği açık ve net bir şekilde görülebilir.

Peki, kim bu tablodaki şahıs?

Tabloyu resmeden kişi eline fırçayı aldığı anda niyeti Yavuz Sultan Selim Han’ı resmetmekti diyebiliriz. Çünkü kıyafetleri ve takıları görmezden gelirsek tablodaki şahsın yüz yapısı ve bıyığı, minyatürlerdeki Yavuz Sultan Selim Han’a bire bir uyuyor. Küpe, taç ve madalyon gibi aksesuarların neden resme dâhil edildiği meselesini ise tarihçiler şöyle açıklıyor: Ressam muhtemelen Yavuz Sultan Selim Han’ı hiç görmediği gibi Osmanlı Devleti sınırları içerisinde de hiç bulunmadı. Bu yüzden seyyahlar, tüccarlar ya da diplomatlardan dinlediği kadarıyla Yavuz Sultan Selim’i tahayyül etti ve aksesuarları eklerken de kendi hayal gücünü ve kral-lara dair bildiklerini kullandı.

Neticede diyebiliriz ki portrenin Şah İsmail ile hiçbir alakası yok. Yavuz Sultan Selim Han resmedil-diyse de bu onun gerçekte küpe taktığına delalet etmiyor.

İşte her türlü tarihi mesele bu şekilde yaklaşmak gerekiyor. Elde olan her bilginin doğruluğunu teyit ederek değerlendirildiğinde ortaya makul bir sonuç çıkıyor. Bu yüzden ezber yöntemi her zaman biraz eksik kalıyor.

Foto: Yasin BİLGİN

TOPLUMUN AHLAKİ TEMELLERİNİ SARSAN BÜYÜK TEHLİKE

Malum ki son zamanlarda lgbt sözcüğünü çokça duymaktayız. Kısaca bu sözcüğü açıklayacak olursak en basit ve ahlaka uygun bir tabirle diyebiliriz ki; bir kadının bir kadınla bir erkeğinde bir erkekle şehvi duygularını teskin etmesidir. Ancak bu fiil ne kadar ahlaka uygundur? Daha da önemlisi insanın yaratılışına ve fitratına ne kadar uygun olduğunu inceleyecek olursak eşcinselliğin insanın fitratına ve yaratılışına aykırı olan bir fiil olduğunu ve tedavi edilebilecek bir sapıklık olduğunu görmekteyiz.

Zira Allah-u Teâlâ Azze ve Celle, Kuran-ı Azimuşşan'da {Onlara ısınıp kaynaşasınız diye size kendi türünüzden eşler yaratıp aranızda sevgi ve şefkat duyguları yerleştirmesi de O'nun kanıtlarındandır. Doğrusu bunda iyi düşünen kimseler için dersler vardır.} (*Er Rum-21*) diye buyurmuştur. Zira bu Ayet-i Kerime'de eşler ile kast edilen erkeğe eş olarak kadının yaratılması kadın içinde erkeğin yaratılmasıdır. Zira Allah-u Teâlâ insanları Hz. Âdem aleyhisselam ve Hz. Havva annemizden yaratmıştır. Bazı grup ve şahıslar bu ifadeye cevaben bu hükmün üremeye alakalı olduğunu ve eşcinselliğin üremeye mani olduğu için yasaklandığını iddia etmektedirler ki bu görüş tamamen asılsız ve hatalıdır. Çünkü insan ve diğer canlıları incelediğimizde her bir dişi ve erkekten yaratılmışlardır. Fitratları gereği karşı cinsler birbirlerini arzulamakta ve nefislerini her mahlûk zıttı ile teskin etmekte olduğu aklen de naklen de mümkün ve açıkça ortadadır. Hz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimiz bir hadis-i şeriflerinde; {kadınlaşan erkeklere ve erkekleşen kadınlara lânet etti.} (*Buhârî, Libâs 62. Ayrıca bk. Ebû*

Dâvûd, Libâs 28; Tirmizî, Edeb 24; İbni Mâce, Nikâh 22) bizlere bildirilmiştir. Bu ifadeleri inceleyecek olursak ayetlerden de görüyoruz ki Allah-u Teâlâ hazretleri insanları erkek ve kadından yaratmış, erkeğe de eş olarak kadını kadına da eş olarak erkeği yarattığı sabittir. Aynı şekilde yukarıda beyan ettiğimiz hadisi şerifte de görmekteyiz ki kadının erkekleşmesi erkeğin kadınlaşması haram kılınmıştır, bu ifadeyi biraz daha açacak olursak bu hadis sadece erkeğin kadın gibi kadınında erkek gibi giyinmesini ve davranmasını yasaklamamaktadır. Eşcinsellik fiiline baktığımızda bir erkek kadın konumunda bir kadında erkek konumunda olmaktadır. Bu iddia hakkında cevap olarak verdiğimiz ifadelerin kâfi olduğunu görmekteyiz ve bu mesele hakkında daha da fazla açıklama yapmak gereksizdir. Anlaşıldığı üzere eşcinsellik yaratılıştan gelen bir durum değil sapıkça bir yönelimdir. Eşcinselliği desteklemek bunun normal bir şey olduğunu savunmak insanlık onurunu ayaklar altına alıp bir toplumun ahlaken çöküşüne temel hazırlamaktır. Ahlaken çökmüş olan bir toplum, Allah Celle Celaluhu'nun emirlerine asi olan bir toplum ise dalalette düşmeye mahkûmdur. Dalaletin sonu ise hüsrandır. Bu durumda bizlere düşen eşcinselliğin tedavisi mümkün olan bir psikolojik rahatsızlık olduğunu kabul etmektir.

Kuran-ı Azimuşşan'da Rabbulalemin hazretleri eşcinsellik hakkında; {Âlemlerin içinde erkeklere mi gidiyorsunuz? Ve Rabbinizin, sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz? Siz sınırı aşan kavimsiniz.} (*Şuara 165-166*) bu ayeti kerimeler eşcinselliğin yayıldığı Lut aleyhissela'nın kavmi

hakkında nazil olmuş olup bu sapıkça fiilin açıkça yasaklandığını ve haram kılındığını göstermektedir. Bir başka ayeti kerimedeyse uyarılara kulak asmayıp ahlaksızlık sınırını, şehvet sınırını aşır hevalarına uymakta sınır tanımayan bu azgın kavmin nasıl helak olduğu zikredilmekte olup Allah-u Teâlâ Azze ve Celle {Biz de onu ve karısı dışındaki aile fertlerini kurtardık. Karısı geride kalanlardan (kâfirlerden) idi. Ve üzerlerine dehşetli bir yağmur (taş) yağdırdık. İşte gör günahkârların sonunun ne olduğunu!} (Araf 83-84) diye buyurmuştur. Bu ayetlerde bizlere gösteriyor ki eşcinsellik Allah-u Teâlâ hazretlerinin indinde çok kerih bir fiildir ve azabı da ziyadesiyle çetindir. Tevrat'ta ise Sodom ve Gomorra halkı olarak zikredilen bu kavmin helak olduğu zikredilmiştir.

Eşcinselliği yaşayarak haddi aşan ve neticesinde helak olan toplumlardan biride İtalya'da bulunan Pompeii kavmidir. Zira bu kavimde, eşcinsellik vb. gibi ahlak dışı, fitrat dışı olan edep ve hayâ çizgisi dışında olan fiillere meyletmişler neticesindeyse Vezüv Yanardağı'nın infilak etmesi sonucunda elem verici bir şekilde can vermişlerdir. Ve halen bugünde bu toplumun büyük bir kesiminin yanardağın infilakı sonucunda taşlaşmış olan bedenleri bir ibret tablosu olarak karşımızda durmaktadır.

Şimdi soruyorum eşcinsellik fiili normal gibi kabul edilecek olursa toplumumuzu bekleyen tehlike nedir? Şayet bir önlem alınmazsa bu edep ve fitrat dışı fiil alenen meşruymuş gibi ifşa edilmeye devam ederse masum dimağları kirletip insanlığı yani bizleri nereye nasıl bir çöküşe sürükleyecek farkında mıyız?

El cevap: Bu fiilin önüne geçilmediği müddetçe, bu sapkın hastalığın failleri tedavi edilmedikçe toplumumuz ahlaken bir çöküşe düşecek, edep ve hayâ perdesi daha da yırtılacak en mühimi de İslam'ın yani Cenabı Hakk'ın razı olmadığı nice ka-

vimlerin helakına sebep olan bir fiili işleyen toplum ortaya çıkacaktır. İnsanlar tarafından başta kerih gözükken bazı hal ve hareketler meşruymuş gibi gösterildiğinde algı etkisiyle beraber meşru gibi algılanacak ucu bucağı zabtu rabt altına alınamayan bir nehir gibi önüne geçen her şeyi yerle yeksan ederek ahlak, hayâ, izzet, iffet ve haysiyet direklerimiz yıkararak toplumumuzu içinden çıkılamayacak bir bataklığa düşüreceklerdir. Bu minvalde bizlere düşen lgbt gibi çirkin bir fiile karşı bilinçlenmek ve evladu iyalimize de bilinçlendirmektir. Unutulmamalı ki eşcinsellik tedavisi mümkün olan bir şeydir. Her kim ki derse eşcinsellik tedavi edilemez bunu diyen kişi alenen hata içerisinde hevasının kurbanıdır.

Bakınız yukarıda beyan ettiğimiz ayetler ve hadisler eşcinsellik fiilinin tedavisi mümkün bir hastalık olduğunu göstermektedir. Hastalık olması bu fiilin mazur görülmesi anlamına gelmemektedir. Şayet hastalıktır eşcinsellik hastalığına yakalanan ne yapsın demek caiz değildir. Bu fiilin müptelalarının geçmişine baktığımızda ekseriyetle bir farklılık arayışı daha da kötüsü teskin edilemeyen şehevi arzular sapkın fikirler görmekteyiz. Eşcinselliğin tedavi edilebilen bir vaka olduğu hakkında Dr. Joseph Nicolosi'nin "Eşcinseller için onarım terapisi" adlı bir eseri bulunmaktadır. Bu eseri incelediğimizde karşımıza Dr. Joseph Nicolosi'nin eşcinsel olan Michael Glatze ile yürütmüş oldukları iki senelik bir tedavi sonucunda Michael'in bu illeti yendiğini görmekteyiz. En mühimi de eşcinselin temelinde bir farkındalık duygusunun yatması, güç gösterisinin ve kişinin hayal ettiği cinsiyette olduğunu hayal etmesi bu hayal deryasına dalıp içinden çıkamaması halinde kendini bu şekilde kabul edip öyle olduğunu zannetmesi yatmakta olduğudur. O halde bir Müslüman'ın üzerine düşen her şeyden önce böyle bir durumun imtihan olduğunun farkında olmasıdır. Şayet insan zorlukla, kolaylıkla, varlıkla, yoklukla, en çok sevdiği şeylerle, istemediği tahayyül dahi edemediği şeylerle imtihan olmaktadır. İmtihan kullu-

ğun bir gereğidir. Velew ki kul imtihanına karşı sabır gösterir, nefsinin esiri olmadan Allah'ın emirlerine uyarsa onun için büyük bir mükâfat olduğu Allah-u Teâlâ'nın biz kullarına bir vaadidir. Zira O, hiçbir şekilde vadinden dönmez dilerse kuluna imtihanın sabrını dünyada dilerse ahirette dilerse hem dünyada hem de ahirette ihsan eder.

Bir diğerk kaide de kişinin hasta olduğunu kabul etmesi ve yaptığı eylemin yanlış olduğunu idrâk etmesidir. Çünkü başarının yarısı istemek ve kabullenmektir. Bu zikrettiğimiz maddeleri idrak eden birey manevi yönünü kuvvetlendirerek en mühimi de şeytanın vesveselerini ve dalalet çağrılarına karşı koyarak biznillahi Teâlâ şifa bulacaktır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki eşcinsellik hiçbir şekilde meşru görülmemiştir. Allah-u Teâlâ tarafından haram kılınmıştır. Allah ve Resülü (aleyhissalatu vesselam) eşcinsellere lanet etmiş ve alenen yasaklamışlardır. Şayet bu fiil yaratılıştan gelen bir şey olsaydı Allah-u Teâlâ haram kılmazdı. Anlıyoruz ki bu fiilin haram kılınması onun hilkatten olmadığı, tedavisi mümkün olan sapkın heva ve hisler neticesinde ortaya çıkan insanı helaka dahi götürecek bir fiildir. Önüne geçilmemesi halinde Ümmet-i Muhammed'i içinden çıkamayacağı bir duruma sürükleyen hafazan Allah tabiri caizse küngüre-i asumanıyi başımıza göçürecek derece kerih görülmüştür ki Lut Kavmi'nin başına gelenler malumdur. Bizler için bilhassa ibret tablosu içermektedir. Her kim ki bunlara bu ahlaksız fillerinde destek olur bunu meşru kabul ederse büyük vebal altındadır. Bu durumda bizlere düşen bu halde olanları alenen ifşa etmemek ve tedaviye teşvik etmektir. Bu kerih fiili alenen işleyip ahlaksızlıklarını müdafaa etmeleri bu iş üzere ahlaksız gayri meşru fiillerini müdafaa eden cemiyetler kurup nümâyiş düzenlemeleri toplumu-muz için büyük tehlike içermektedir.

Yukarıdaki ifadelerimizde de görüldüğü gibi bu kerih fiil tedavi edilmiş ve sonuç alınmıştır. Ancak şu anda bazı şahıslar ve gruplar bu fiilin tedavisinin mümkün olmadığını savunup bu fiile karşı çıkanlara karşı cephe almaktadırlar, acaba bunlar hangi zihniyete hizmet etmekte? Yoksa gayeleri ahlaken çökmüş bir toplum oluşturmak mı? Ya da lgbt afyonu ile insanları uyuşturup meydanda at koşturmak mı? Cevabı siz okurlarıma bırakıyorum...

HER HÂLÜKÂRDA O'NU TANIMAK

Yaratılan her yeni gün, bizlerin rol aldığı yeni bir sahne gibi... Bu sahnede 'iyi-kötü, güzel, çirkin vb.' tanımlanan birçok olayla karşılaşırız. Çocuk, genç, yaşlı fark etmeden yaşamımız boyunca her gün yeni bir dünyaya uyanıyoruz. Ansızın gelen bir haberle kimi zaman üzgün kimi zaman mutlu oluyor... Veya yaşadığımız bir olay sonrası birçok engellere maruz kalıyoruz... Hatta öyle zamanlar oluyor ki savaşlar, depremler görüyoruz. Bazen çok farklı şeyler oluyor, mesela zengin oluyoruz veya çok fakir. Bazen de aç veya tok... Kısaca 'her insan tek başına bir âlem' derler ya... İşte o misalden. Âlemdeki değişim kadar insanın da yaşamı değişiyor. Peki bu kadar çeşitli, iç içe geçmiş olayları yaşayan bizler; Yahu neden bu olay başıma geldi? Neden ben şöyle değilim? Benim ne eksikim var? Rabbim neden böyle yaptın, şöyle neden olmadı..? tarzında sorguluyoruz değil mi?

Bu yazıda, siz değerli okuyucularımızla bu konu üzerine duracağız. Tabii bana ayrılan yerin miktarına riayet ederek elimden geldiği kadar kısa ve anlaşılır tutmaya çalışacağım.

Misal vermek, anlamakta güçlük çektiğimiz konuları, kavramları anlaşılır kılmak içindir. Bu yüzden varlığımızı doğrudan ilgilendiren bu olayların nedenselliğini kavramak ve gerçek nedenin penceresini araladıktan sonra yaşamımızdaki bütün bu farklılıklar neden ve niçin meydana geldiğini bilmek için aklî zeminde hikmetli bir örnek vereceğiz. Bu sayede aklımızı doyurdukça hislerimiz lezzet alabilir ve kalbimiz tatmin olur ümidindeyiz. Böy-

lece 150 yıldır kaybettiğimiz teslimiyet, tevekkül, sabır ve diğer varlığı anlamaya yönelik kavramlarımızın ne kadar önemli olduğu anlaşılır.

Misal;

Gayet zengin, son derece sanatkâr bir terzi düşünelim. Bir zaman bu terzi, mükemmel bir sanatkâr olduğunun başkaları tarafından anlaşılmasını ister. Bunun için modellik vazifesini göreceğini birini ücreti karşılığında işe alır. Dünyada eşi zor bulunur kumaşlardan dikmiş olduğu elbiseyi bu işçiye giydirir. Ardından o elbisenin boyunu ölçer, iğne ile keseceği yeri belirtir. Model olan elemanı bazen oturtur, kaldırır. Kollarını açtırır, kapatır. Kısaca bir terzinin yapması gereken eylemleri bu işçi üzerinde gerçekleştirir. Şimdi ücretini önceden alan modelin hiç hakkı var mıdır ki o sanatkâr terziye karşı gelsin ve 'Beni güzelleştiren şu elbiseyle oynayarak beni çirkinleştiriyorsun. Beni oturtup, kaldırmakla bana zahmet veriyorsun, benim istirahatimi bozuyorsun' demeye hiç hakkı var mıdır?

Sizce var mıdır ne dersiniz?

Diğer bir misal;

Bir zaman gayet zengin bir sultan, halkına hiçten ikramlarda bulunmak ister. Çeşitli yerlere altın, gümüş gibi değerli madenleri ikram etmek için hazırlar. Bazı yerlere hediye paketleri koyar. Mesela yüz basamaklı bir merdiveni olan binanın her merdivenine bir altın bırakıyor. Sultan, bu hediye ve ikramlardan sen de nasiplen diye seni de oraya

sevk ediyor. Sen, her basamaktaki altınları topluyarak en üst basamağa doğru çıkarken sondan yedinci basamağa geldiğinde geri kalan basamaklara altın konulmadığını gördün. ‘Bundan sonra neden altın yok’ veya ‘bu basamaklar neden son buldu, neden daha uzun değil’ demeğe hakkın var mı? Bunun nankörlük olduğunu düşünmeye gerek var mı? Neden daha çok vermedi diye hak talep edebilir misin?

Bakış açımızı hakikate çeviren bu örnek misali, Sâni-yi Hakîm (hikmet ile iş yapan sanat-kâr olan Allah) mükemmel bir sanatkâr olduğunu bizlere göstermek için her şeyi model yapıyor. her modelde her bedende farklı sanat harikalarını, inceliklerini ortaya çıkarmak için – terzi misali – işler görüyor. Bu şekilde bütün isim ve sıfatlarını gösterip kendini bizlere daha çok tanıtıyor. Bu şekilde kâinat perdesini adım adım kaldırabiliyoruz. Bizleri, zerrelere düzenli ve âhenkli bir şekilde bir araya getirerek sürekli her şeye muhtaç bir hâlde yaratmış. Mesela; Oksijene, karbona, güneşe, rüzgâra, mevsimlere, dünyanın güneş etrafında dönmeye – gibi sayısız – sürekli ihtiyacı olan bir beden vermiş. Bu şekilde bizi (ve diğer canlıları) kâinat fabrikasının işleyen çarklarının merkezine koymuş.

Çoğu zaman unutsak da bütün bu ihtiyaçlarla beraber bizlere açlık gibi bir his vererek kendinin ne derece “Rezzâk” olduğunu sürekli hatırlatıyor. Ara sıra hastalıkları vererek Şâfi olduğunu, acizliği hissettirerek Kudretini bizlere hissettiriyor. Zenginliği vererek Ganî olduğunu fark ettiriyor.

Demek ki yaşamımızda karşılaştığımız kötü gözükten hastalıklar, musibetler, açlık, yoksulluk gibi olaylar/durumlar hakikatte tam amaçlarına hizmet etmektedirler. Çünkü Allah, kendisinde sâbit, kadîm olan tüm isim ve sıfatlarını tanıtmak için bu kâinatı inşâ etmiş ve an be an da sürekli yenilemektedir. Bizlerin O’nun Şâfi olduğunu bütün benliğimizle kavrayabilmemiz (yani o isme ayna olabilmemiz

için) elbette sağlıklı olmak dışında başka bir hâlde geçmemiş, Rezzak olduğunu kavrayabilmemiz için acıkmamız, Ganî olduğunu anlayabilmemiz için zengin hâline bürünmemiz gerek... – Terzi misalindeki gibi – insan olarak bizler ücretimizi almışız. Bu yüzden başımıza gelen olayların ardından isyan etmek, hak talebinde bulunmak gibi bir durum söz konusu olmamalı. Peki aldığımız ücret nedir? En başta varlığa çıkmak. Cansız değil hayat sahibi olmak. Bunun ardından bitki veya hayvan değil kâinatın merkezine yerleştirilmiş bir insan olmak. Daha sonra da dünyada belirli bir süre yaşamak gibi bizlere sayısız ücretler vermiş. Sayısal olarak söyleyecek olursak milyonlarca nimet ücret olarak verilmiş ve hâlen verilmeye devam etmekte...

İşte bu hakikatten dolayı “كُلُّمَّا كَلَامٌ” [Mülkün sahibi mülkünde dilediği gibi tasarruf eder] sırrına mazhar olan mevcûdâtta hiçbir şey, o Sâni’-i Zülcelâl’e karşı: “Bana zahmet veriyorsun, benim istirahatimi bozuyorsun” hâşâ! diyemez ve hakkı da yoktur ve وَذَمَّ حَبَّ حَبْسُ يُؤَلِّئُ شَيْئًا نَا [Ve O’na hamd ile tesbîh etmeyen hiçbir şey yoktur] sırrınca da her şeyden Cenâb-ı Hakk’a karşı pencereler hükmünde çok vecihler vardır. Bu yüzden iyi, güzel ne varsa onu tanıtan aynalar hükmünde olduğu gibi bazı musibetler de onun diğer isim ve sıfatlarını tanıtan ve başka rahmet nimetlerinin gelmesine sebep olan aynalardır ve bir nevi ibadetler hükmündedir.

Yazıyı daha fazla uzatmamak için son olarak bir konuya da değinmek istiyorum. Madem insan olarak bizler, bu dünyaya iman ve ibadet için gönderilmişiz. Başımıza gelen her durumun da Rabbiniz katında bir değeri ve durumu olması gereklidir. Bu yüzden İslamiyet’te ibadet kavramı sadece emr ve nehy çerçevesi ile sınırlı değildir. Bu yüzden ibadet iki kısımdır: Biri müsbet, biri menfidir. Müsbet olanlar emr ve yasaklar ile belirlenmiş kısımdır. Menfi kısmı ise, hastalıklar ve musibetlerle musibettede zaafını hissedip merhametli olan Rabbinizle iltica ederek teveccüh edip, onu düşünüp, ona

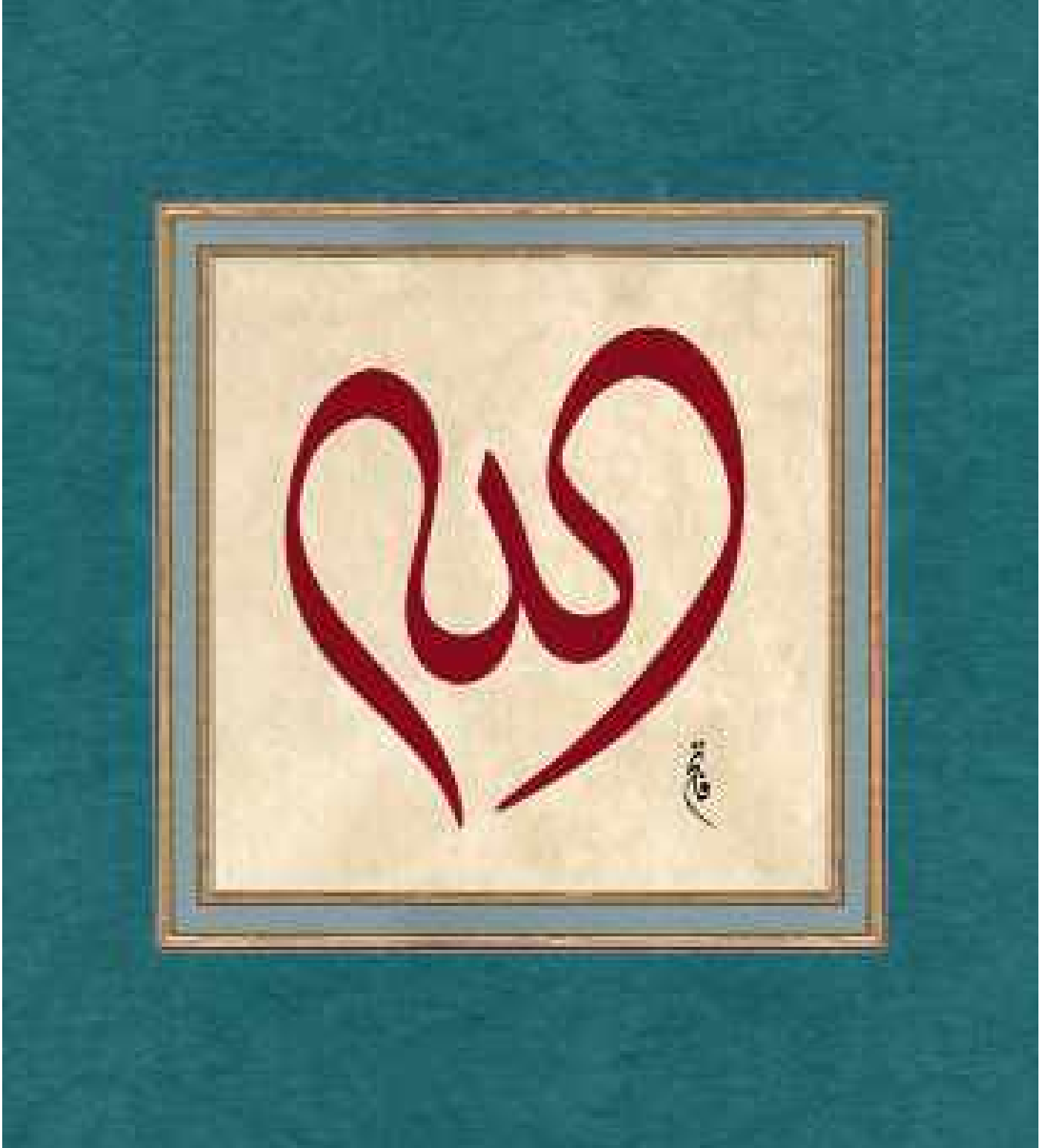
yalvararak hâlis (saf) bir ubudiyet (kulluk) yapar. Bu ubûdiyete riyâ giremez, hâlistir. Eğer sabretse, musibetin mükafatını düşünse, şükretse, o vakit her bir saati bir gün ibadet hükmüne geçer.

Unutmayalım hiç kimse köfteleri birer ikişer götürürken Allah'ım beni neden yarattın diye sormuyor.

En büyük nimet Allah'ı her durumda bulmak, bilmek ve tanımak...

Çizim ve Tasarım: Prof. Dr. Fatih ÖZKAFA

Kaynak: www.fatihozkafa.com

AYASOFYA AYASOFYA İÇİNDE

Ayasofya'nın herkes ve her dönem için baştan aşağı sembolden ibaret olduğunu söylemek yanlış olmaz. İlahi Hikmet, Kutsal Bilgelik veya Hagia Sophia Kilisesi, Bizans İmparatoru I. Justinianus tarafından 532 – 537 yılları arasında yaptırılarak, bir Pagan mabedinin yerinde Ortodoks bir yorumla tarih sahnesine girmiştir. Justinianus'un Ayasofya'ya girişi ve Fatih'in Ayasofya'ya girişi belli başlı iki kırılma noktasına karşılık gelir. Bunlardan ilki Justinianus'un Ayasofya'ya girmesiyle gerçek olmuştur ki Ayasofya'yı Ayasofya yapan, o zamana kadarki en muazzam kubbeyi görünce istemsizce şöyle haykırır: “*Ey Süleyman! İşte seni geçtim.*”

Şüphesiz buradaki atıf Kudüs'teki Süleyman Mabedi içindir. Rivayetin doğruluğu tartışmaya değmeyecek kadar önemsiz. Zira yaşanmışsa da yaşanmamışsa da bir şekilde ifadenin asırlar boyunca bu şekilde nakledilmiş olması, neden oldukları bakımından artık ona mutlak doğru nazarıyla yaklaşmamızı mecbur kılıyor.

Süleyman Mabedi'ni geçmekten bahsetmenin içinde birçok iddia var. Evvela Hristiyanlığın Yahudiliğe resmen galebe çaldığı ilan edilmektedir. Bir ferman niteliğindeki bu hadisenin Roma değil de Bizans eliyle müyesser olması, satır arasında görülebilen bir başka iftihar vesilesidir. Din ve milletin benzer anlamlara geldiği o çağda bu sözü söylemiş olmanın siyasi boyutları da var. Peygamberler tarihinin merkez üssü olan, Bereketli Hilal topraklarının ve bütün dünyanın eski başkenti Kudüs'ün yerini İstanbul'un aldığı bildirilmektedir. Zira Ayasofya, Artemis'ten taş getirerek kurulmuş, Pagan, Ortodoks ve Katolik müktesebatının aşkın bir ürünü olmakla, bir zafer takı gibi anlamlandırılmıştır. Bazilika şeklinde imar edilen bu katedralin ardından aynı yüzyıl içinde Ortodoksluk evrensel ve tek kilise olduğunu da duyuracaktır. Hz. İsa'nın (a.s) Ayasofya'ya ineceğine kadar birçok dini, mitolojik, efsanevi ve fantastik olaya konu olmuş bir kilisenin bağımsızlığını ilan etmesi oldukça doğal karşılanmalıdır.

Hicri 857 senesinde Ayasofya'nın Müslümanlar eline geçmesi de benzer bir meydan okumayı beraberinde getirmiştir. Ayasofya bu kez imparatorun fetihten sonra dosdoğru yöneldiği, muhtemelen atından inip girdiği ve fakat bazı Bizans kaynaklarına göre atıyla girip teslim aldığı, sözü dillerde yüce bir mekân olarak karşımıza çıkar. Burada yine bir ilk karşılaşma anı ve Fatih'in Ayasofya'yı zavallı bir halde bulması sonucu istemsizce ağzından çıkan bir cümle, Sadi Şirazi'ye ait bir beyit nakledilmektedir¹: “*Bûm nevbet mîzened ber târem-i Efrâsiyâb / Perdedâr-ı mikûned der kasr-ı Kayser ankebût.*” Açıklaması: “Kayser'in kasrında örümcek perdedarlık ediyor, Efrasiyab'ın sarayında baykuş nevbet (mızıka) çalıyordu.” Gerçekten Ayasofya artık yorgun ve bitap vaziyettedir. Latinlerin İstanbul istilasını sırasında bütün şehir gibi Ayasofya da nasibini almış, kubbesi bile yer yer çökmüştür.

1 Rivayet Gelibolulu Mustafa Âlî veya Tursun Bey'e ait olmalı.

Fatih'in, Justinianus'u Kayser ismiyle andığı bu beyti söylemesine sebep olan yüksek bir iddia var. Kelimenin tam anlamıyla Hristiyanlık artık bir harabedir, köhnemiştir ve içler acısı hâdedir. Yerine ikame edilecek olan din-i Mübin-i İslam'dır, İslam sancağı Osmanoğulları'ndadır ve Ebu fetih Sultan Mehmet İslam'ın temsilcisi yani halifesidir. Her ne kadar hilafetin Osmanlı'ya geçişine dair anlatı Yavuz'dan başlatılsa da Fatih'in de bu unvanı kullandığı artık bilinmektedir. Nitekim nefs-i İstanbul'daki ilk namazını burada kılmış ve cuma namazına kadar cami putlardan arındırılmış, günü geldiğinde müminlerin emiri olarak imamete geçmiştir. Fethiye Camii Ayasofya-i Kebir için Müslüman tarihçiler de birçok efsane yaymışlardır. Temelinde Rasulullah'ın (s.a.v) harcı bulunduğu, Ebu Eyüb el-Ensari'nin şehit olmazdan evvel şehre girip burada namaz kıldığı bu rivayetlerden sadece bazıları. Ancak Ayasofya'nın İslam döneminde yekpare hâlde yaslandığı sağlam bir hakikat vardır ki o da İsra Suresi 81. ayet-i kerimesidir. 1934 sonuna kadar bâtılın zail oluşuna ve hakkın galip gelişine dair bir şahitlik abidesi ve nişanesi olarak faaliyetine devam etmiştir.

Cumhuriyete gelindiğinde Papa'nın taleplerinden Amerikan Bizans Enstitüsü'nün entrikalarına, Nobel hayallerinden siyasi baskılara ve Balkan Paktı tavizlerine kadar her biri ayrı ayrı rencide edici ve küçük düşürücü birçok sebep, İstanbul'un işgali sırasında dahi teslim edilmeyen Ayasofya'da ilk defaya mahsus olarak ezanların susmasına gerekçe oldu. Mustafa Kemal'in ıslak imzasıyla yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı için ne milletin ne de meclisin fikri alınmadı. Bu üçüncü döneminde Ayasofya yine, yenedünya düzenini temsil etmekte, sembolik anlamını sürdürmektedir. Genelde tüm dinlerin özelde din-i Mübin-i İslam'ın "müze" kaldırılıp yerine materyalizmin ikame edilmeye çalışıldığı bu yeni dönem, Ayasofya'nın diğer dönemlerine göre en kısa sürede geçip biteni olmuştur.

Ayasofya Camii, vakfiyesi gereği aslına çevrildi. Bundan sonra vakıfları, akareti ve yanı başındaki meskûn Müslüman mahallesi de iade edilmeli; cami, namazın sıhhatini tartışmaya açan fresk ve mozaiklerden arındırılmalıdır. İnanıyoruz ki sabırla beklediğimiz, zamanla güzelliğe dönüşecek...

